International Journal of Karamanoglu Mehmetbey Educational Research

IJKER

Volume: 1 No:2 December 2019

ULUSLARARASI

KARAMANOĞLU MEHMETBEY EĞİTİM ARAŞTIRMALARI DERGİSİ

Cilt 1 - Sayı 2 Aralık 2019

Araştırma Makalesi

Kaynaştırma Eğitimine Yönelik Sınıf Öğretmenlerinin Görüşleri: Karaman İlinde Bir Araştırma

Primary School Teachers Views for Inclusive Education: A Research in Karaman

Research Article

Erdal DEMİR*[1] **Meryem USTA[2]**

Karamanoğlu Mehmetbey Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi

Aralık, 2019
Cilt 1, Sayı 2
Sayfalar: 81-98
http://dergipark.gov.tr/ukmead

** Sorumlu Yazar*

Makale Bilgileri
Geliş : 27.11.2019
Kabul : 20.12.2019

Özet

Son yıllarda eğitim sistemi içerisinde, kaynaştırma eğitimine yönelik çalışmaların arttığı gözlenmektedir. Kaynaştırma eğitimi ile öğrencilerin örgün eğitim çerçevesinde akranı olan diğer öğrenciler ile birlikte öğrenim görmesi amaçlanmaktadır. Türkiye'de de Milli Eğitim Bakanlığı öncülüğünde, okullarda kaynaştırma eğitimi uygulamalarına yer verilmektedir. Yasal düzenlemeler ve kurumsal yapılanmalar ekseninde uygulamaya konulan kaynaştırma eğitiminde okul-aile-öğretmen işbirliği önem arz etmektedir. Buradan hareketle hazırlanan çalışmanın temel iddiası, "kaynaştırma eğitimi sürecinde, öğrenci-öğretmen iletişimini artırabilmek ve öğrencinin sınıfa/okula uyumunu sağlayabilmek adına aile ile etkileşim içinde hareket edilmesi ve öğretmenler başta olmak üzere okulda tüm aktörlerin süreci sahiplenmesi gerektiğidir". Bu iddia ekseninde hazırlanan çalışmanın temel amacı Karaman ili örneği üzerinden hareketle sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimine yönelik görüşlerinin tespit edilmesidir. Çalışmada Karaman il merkezinde devlet okullarında görev yapan sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimi ile ilgili düşüncelerini tespit etmek amacıyla gerçekleştirilen görüşmelerden elde edilen bilgi ve bulgular değerlendirilmiştir. Araştırma kapsamında yarı yapılandırılmış görüşme tekniğinden faydalanılarak 25 sınıf öğretmeni ile yüz yüze görüşme gerçekleştirilmiştir. Öğretmenler ile gerçekleştirilen görüşme sonucunda elde edilen bilgi ve bulgular betimsel analizi yöntemiyle değerlendirmeye tabi tutulmuştur. Araştırmadan elde edilen bulgu ve sonuçlara göre, araştırmaya dâhil edilen öğretmenlerin çoğunluğu kaynaştırma eğitimine yönelik olumlu bakış açısı duymaktadır. Kaynaştırma öğrencilerine yönelik materyallerin yetersiz olduğu, kaynaştırma eğitimi sürecinde kullanılan yöntem ve tekniklerin iyileştirilmesi gerektiği, kaynaştırma eğitimi verecek öğretmenlere yönelik konu ile ilgili etkili ve işlevsel eğitim verilmesinin elzem olduğu çalışmanın diğer sonuçlarıdır. Kaynaştırma eğitimine yönelik başarıyı artırmada fiziksel şartların iyileştirilmesi, Rehberlik Araştırma Merkezleri ve üniversiteler başta olmak üzere kurumsal destek alınması, bunların yanında aileler ile etkileşim içinde hareket ederek, ailelerin konu ile ilgili farkındalıklarının artırılması ve bilinç düzeyinin iyileştirilmesi gerektiği öğretmen görüşleri dikkate alınarak ortaya konulmuştur.

Anahtar kelimeler: kaynaştırma eğitimi, kaynaştırma öğrencileri, sınıf öğretmenleri

Abstract

In recent years, it has been observed that studies on inclusive education have increased within the education system. Inclusive education is intended to enable students to study together with other peer students within the framework of formal education. In Turkey, under the leadership of the Ministry of Education, emphasis was given to inclusive education practices in schools. School-family-teacher cooperation is important in inclusive education implemented in the axis of legal regulations and institutional structures. The main claim of the study is that "in the process of inclusive education, in order to increase student-teacher communication and to ensure student's compliance with

International Journal of Karamanoğlu Mehmetbey Educatioanal Research

December, 2019
Volume 1, No 2
Pages: 81-98
http://dergipark.gov.tr/ukmead

[1] Karaman Abdurrahim Karakoç İlkokulu Müdürü, Türk Dili ve Edebiyatı Bilim Uzmanı, *erdaldemir972@hotmail.com*
[2] Karaman Ayrancı Yavuz Sultan Selim İlkokulu Sınıf Öğretmeni, Sınıf Eğitimi Bilim Uzmanı, *meryemusta83@gmail.com*

the class / school, all actors in the school, especially teachers, should have ownership of the process." The main purpose of the study prepared on the basis of this claim is to determine the views of the classroom teachers towards inclusive education based on the example of Karaman province. In this study, the information and findings obtained from the interviews conducted in order to determine the opinions of the classroom teachers working in public schools in the city center of Karaman on inclusive education were evaluated. Within the scope of the research, 25 classroom teachers were interviewed face-to-face by using semi-structured interview technique. The information and findings obtained as a result of the interview with teachers were evaluated by descriptive analysis method. According to the findings and results obtained from the research, the majority of the teachers included in the research have a positive view towards inclusive education. Other results of the study are that the materials for inclusive students are insufficient, the methods and techniques used in inclusive education process should be improved, and effective and functional training is provided for teachers who will provide inclusive education. In order to increase the success of inclusive education, improvement of physical conditions, receiving institutional support especially from Guidance Research Centers and universities, and acting in interaction with families, it was revealed that teachers' opinions should be increased and awareness of families should be increased. In order to increase the success of inclusive education, improvement of physical conditions, receiving institutional support especially from Guidance Research Centers and universities, and acting in interaction with families, it was revealed that teachers' opinions should be increased and awareness of families should be increased.

Keywords: inclusive education, inclusive students, primary school teachers

* *Corresponding author*

Article Info:

Received : 27.11.2019
Accepted : 20.12.2019

GİRİŞ

Bireyler toplumun vazgeçilmez bir parçasıdır. Bireylerin yeteneklerini toplum yararına kullanmak, yöneltmek ve verimli kılmak büyük ölçüde bireylerin iyi eğitilmelerine ve sağlıklı yetiştirilmesine bağlıdır. Çağdaş eğitim günümüzde, bireysel farklılıkları dikkate alınarak bireylere ihtiyaçları doğrultusunda hizmet sunmak üzere planlanmaya başlanmıştır. Özel gereksinimli bireylerin topluma kazandırılması ve sosyal becerilerinin geliştirilmesi noktasında kaynaştırma eğitimine ihtiyaç duyulmaktadır. Kaynaştıma eğitimi, "özellikleri uygun olan engelli çocukların normal ve/veya özel eğitim (idari, eğitim/öğretim ve destek) personelinin sorumluluğu altında, bireysel eğitim programları çerçevesinde, eğitimsel/sosyal ve süre olarak normal yaşıtlarıyla bütünleştirilmesi" şeklinde tanımlanmaktadır. Diğer bir ifadeyle, kaynaştırma eğitimi engelli öğrencilerin normal eğitim ortamlarında eğitilmesi şeklinde ifade edilmektedir (Diken ve Sucuoğlu, 1999: 25). Günümüz eğitim sistemi içerisinde, farklılıklar zenginlik olarak değerlendirilerek ve bu farklılıkların doğurduğu olumsuz sonuçların bireysel eğitim yöntemleri kullanılarak olumlu davranış değişikliğine dönüştürülmesi önem arz etmektedir. Buradan hareketle son yıllarda, okullarda kaynaştırma eğitimi uygulamasının önemli bir gereklilik olarak ön plana çıktığı söylenilebilir.

Türkiye'de de yasal çerçeve ve kurumsal düzenlemeler ile birlikte kaynaştırma eğitimi uygulamaları son dönemde etkin bir şekilde uygulanmaya çalışılmaktadır. Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliğinin (2018) Temel İlkeler ve Amaçlar bölümünün 5. maddesinin a bendinde "bireysel farklılıkları, gelişim özellikleri ve eğitim ihtiyaçları dikkate alınarak eğitim hizmeti sunulması esastır" hususu özel eğitimin temel ilkeleri içerisinde sayılmaktadır. Özel eğitim ihtiyacı olan öğrencilere yönelik eğitim hizmeti sunulmasında özel eğitim uygulama okulları/merkezleri etkin rol oynamaktadır. Bunun yanında, İl ve İlçe Milli Eğitim Müdürlükleri ve Rehberlik Araştırma Merkezleri koordinasyonu ve yönlendirmesi doğrultusunda öğrencilerin engel durumları göz önünde bulundurularak okullarda belli sınıflarda kaynaştırma öğrencilerine yer verilmekte ve ilgili öğrencilere kaynaştırma eğitimi verilmektedir.

Kaynaştırma eğitimi, kaynaştırma öğrencilerinin toplumsal hayata, okula, öğretmenlerine ve arkadaşlarına uyumuna katkı sağlaması noktasında önemli bir mekanizma olarak değerlendirilmektedir. Diğer taraftan, eğitimde bireysel farklılıkların ve farklı engel durumlarının öğrencilerin okula uyumu ve akademik başarı düzeylerini olumlu veya olumsuz yönde etkilediği hususu tartışılmaktadır. Gök (2012) çalışmasında kaynaştırma eğitimine yönelik uygulamalardan kaynaklı sorunlara vurgu yapmıştır. Kaynaştırma eğitiminden kaynaklı ortaya çıkan en temel sorun öğrencilerin okula ve sınıfa uyumu noktasında zorluklar yaşamasıdır. Bunun dışında, okulun fiziksel imkanları ve öğretmenlerin konu ile ilgili donanımının yetersiz kalması da diğer sorunlar olarak karşımıza çıkmaktadır. Okul yönetimi ve öğretmenlerin süreci istenilen ölçüde sahiplenememesi ve ailelerin ilgisinin düşük düzeyde kalması kaynaştırma eğitiminin başarı düzeyini olumsuz etkileyen hususlar olarak değerlendirilebilir.

Sorunların yerinde tespit edilmesi, uygulayıcıların görüşlerinin alınarak sorunlara çözüm üretilmesi kaynaştırma eğitiminin başarısını artıracaktır düşüncesi çalışmanın ortaya çıkışının temel sebebidir. Bu cümleden hareketle sınıf öğretmenlerinin görüş ve düşüncelerinin tespit edilerek, kaynaştırma eğitimi uygulamalarında karşılaşılan sorunların ortaya konulması ve sorunlara yönelik çözüm önerileri getirilmesi çalışmanın temel amacını oluşturmaktadır. Bu temel amaç doğrultusunda hazırlanan çalışma kapsamında ilk olarak, literatür taraması sonucunda konu ile ilgili daha önce yapılan çalışmalar irdelenmiştir. Daha sonra, araştırmanın yöntemine yer verildikten sonra, Karaman il merkezinde görev yapan sınıf öğretmenlerine yönelik gerçekleştirilen araştırma ile öğretmenlerin kaynaştırma eğitimine yönelik görüşleri alınarak, durum tespiti ortaya konulmaya çalışılmıştır. Bu bağlamda, araştırmaya dâhil edilen öğretmenlere kaynaştırma eğitimi ile ilgili sorun alanları hakkındaki görüşleri sorulmuş, bu sorunları çözebilmek adına ne tür tedbirlerin alınması gerektiği belirlenmeye çalışılmıştır. Araştırmada elde edilen bulgu ve sonuçların tartışıldığı son bölümde ise konu ile ilgili genel bir değerlendirmede bulunulmuş, elde edilen

bulgular ışığında çözüm önerileri ortaya konularak çalışma nihayetlendirilmiştir. Bu çerçevede hazırlanan çalışma nitel bir araştırmadır. Çalışmada betimleyici analiz yönteminden ve yarı yapılandırılmış görüşme tekniğinden yararlanılmıştır.

İlkokullarda Kaynaştırma Eğitimi ve Öğretmen Görüşlerine İlişkin İlgili Araştırmalar

Sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimine yönelik tutumlarını bazı psiko-sosyal değişkenler açısından Sivas ili örneği üzerinden hareketle irdeleyen Yekeler (2005) tarafından yürütülen araştırmaya Sivas İli Şehir ilköğretim okullarında 2004-2005 eğitim öğretim yılında görev yapan 141 sınıf öğretmeni dâhil edilmiştir. Araştırma sonucunda, cinsiyet, mezun oldukları bölüm, mesleki kıdemleri ve yaş değişkenleri açısından katılımcılar arasında anlamlı farklılıklar bulunmadıkları tespit edilmiştir. Bununla beraber; sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimine yönelik tutumları, sınıf mevcudu, özel eğitim konusunda alınan lisans dersi, eğitim hayatı boyunca özel gereksinimli bir öğrenciyle çalışmış olma durumu, aile bireyleri içinde özel gereksinimli bir birey bulunma, sınıfta kaynaştırma öğrencisi olma, rehberlik hizmetleri, özel eğitim konularında hizmet içi eğitim kursuna katılma, okutulan sınıfın derecesi ve okul rehberlik servisinden ihtiyaç olan desteği alma değişkenlerine göre de anlamlı farklılıklar bulunmadığı sonucu ortaya konulmuştur.

Sınıf öğretmenlerinin ve branş öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimine ilişkin yeterliliklerini Uşak ili örneği üzerinden irdeleyen Battal (2007) tarafından yürütülen araştırmaya 23 ilköğretim okulunda görev yapmakta olan 285 sınıf öğretmeni ve 104 branş öğretmeni dahil edilmiştir. Araştırma sonucunda; sınıf öğretmenleri ve branş öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimine muhtaç öğrencileri tanıma konusunda yeterli oldukları; sınıf öğretmenleri ve branş öğretmenlerinin uygulama, değerlendirme alanlarında da kendilerini yeterli gördükleri ancak tanılama ve ilke basamaklarında gerekli yeterliliğe sahip olmadıkları sonucuna varılmıştır. Bunun sebebi olarak da lisans düzeyinde yeterli bir kaynaştırma formasyon eğitimi almamış olabilecekleri tespitinde bulunulmuş, bu nedenle de sınıf öğretmenleri ve branş öğretmenlerine yönelik kaynaştırma eğitimine ilişkin tanılama, ilke, uygulama ve değerlendirme basamaklarında yeterince bilgiye sahip olabilmeleri için hizmetçi eğitim programları düzenlenmesine yönelik öneriler getirilmiştir.

Çankaya (2010) tarafından yürütülen araştırmada, İlköğretim 1. kademede kaynaştırma eğitimi ile ilgili uygulamalar sınıf öğretmenlerinin görüşlerine göre değerlendirilmiştir. Araştırma sonucunda, kaynaştırma eğitimi uygulamalarına ilişkin olarak kişilerin ve kurumların tutumlarının genelde olumlu olduğu, kaynaştırma uygulamalarının da eğitim alan öğrencilere olumlu etkileri olduğu öğretmenlerin görüşlerinden yola çıkılarak tespit edilmiştir. Ayrıca özel eğitim ve kaynaştırma eğitimine ilişkin eğitim alan öğretmenlerin, eğitim almayanlara göre kendilerini daha yeterli gördükleri saptanmıştır. Bununla birlikte; yaş, cinsiyet, yerleşim yeri gibi sosyo-demografik değişkenler dikkate alındığında sınıf öğretmenlerinin kendilerini yeterli görme anlamında farklılaşmanın olduğu görülmüştür.

Ekşi (2010) tarafından yürütülen çalışmada, sınıf öğretmenleri ile özel eğitim öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimi ile ilgili tutumları karşılaştırılmıştır. Araştırma İstanbul ili Anadolu yakası Pendik, Maltepe, Kadıköy, Sultanbeyli, Tuzla ilçeleri ilköğretim okullarında ve özel eğitim ve rehabilitasyon okullarında görevli öğretmenler ile sınırlandırılmıştır. Araştırma sonucunda, özel eğitim öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimi ile ilgili tutumlarının sınıf öğretmenlerine göre daha olumlu olduğu belirlenmiştir. Araştırma sonucuna göre, sınıf öğretmenleri ve özel eğitim öğretmenlerine yönelik verilen kaynaştırma eğitimiyle ilgili hizmet içi eğitim çalışmalarına devam edilmesi gerektiği vurgulanmıştır. Kaynaştırma sınıfındaki öğretmenin yükünü hafifletmek için sınıflardaki öğrenci sayısının azaltılması ve kaynaştırma uygulamasının nasıl yürütüleceğine ilişkin bilgilendirme cd ve kitapçıklar hazırlanıp öğretmenlere dağıtılması gerektiği yönünde tespitte bulunulmuştur. Bununla birlikte sınıf öğretmenleri ve özel eğitim öğretmenlerinin lisans eğitimi döneminde faydalı olacağı kaynaştırma eğitimine yönelik dersler almaları, sınıf öğretmeni adaylarının özel eğitim kurumlarında kaynaştırma eğitiminin nasıl yapıldığını yaparak-yaşayarak öğrenmelerinin olumlu katkılar sunacağı ve sınıf öğretmeni adayları özel eğitim okullarına da staja gönderilebileceği yönünde öneriler ortaya konulmuştur.

Babaoğlan ve Yılmaz (2010) "Sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimindeki yeterlikleri" konulu çalışmalarına, Burdur il merkezindeki ilköğretim okullarında görev yapan 40 sınıf öğretmenini dâhil etmiştir. Çalışma sonucunda, araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin önemli bir kısmının kaynaştırma eğitimine yönelik herhangi bir eğitim almadığı; bunun yanında katılımcı öğretmenlerin kaynaştırma eğitimi konusunda kendilerini yetersiz gördükleri sonucuna ulaşılmıştır.

Demir ve Açar (2011) tarafından "Kaynaştırma Eğitimi Konusunda Tecrübeli Sınıf Öğretmenlerinin Görüşleri" konusunda yürütülen çalışma, Çanakkale ilinde görev yapan ve kaynaştırma öğrencisi olan 151 sınıf öğretmeni içerisinden öğretmenlik sürecinde sınıfında en az bir kaynaştırma öğrencisi olan ve kaynaştırma öğrencisine ders vermiş olan 45 sınıf öğretmenin katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırma sonucunda görüşme yapılan 45 sınıf öğretmeninin 31'inin kaynaştırma eğitimini desteklemediği tespit edilmiştir.

Ergin, Akseki ve Deniz (2012) tarafından yapılan çalışma, ilköğretim okullarında görev yapan sınıf öğretmenlerinin hizmet içi eğitim ihtiyaçları üzerine yürütülmüştür. Çalışma 2008-2009 eğitim ve öğretim yılı güz döneminde Ankara il merkezinde 15 ilköğretim okulunda gerçekleştirilmiştir. Uygulamaya 90 sınıf öğretmeni dâhil edilmiştir. Sınıf öğretmenlerinin; bilimsel, teknolojik ve toplumsal değişmelere uyum sağlayabilmek, eğitim alanındaki yenilik ve gelişmelerin gerektirdiği bilgi, beceri ve davranışları kazanabilmek, kendilerini geliştirebilmek için hizmet içi eğitim faaliyetleri gerekli gördüğü sonucu ortaya

konulmuştur. Bununla birlikte, öğretmenlerin hizmet içi eğitime ihtiyacının olduğu ve özellikle dikkat eksikliği, öğrenme güçlüğü, hiperaktivite, eğitim teknolojisi (bilgisayarı öğretim amaçlı kullanma vd.) konularında hizmet içi eğitim ihtiyaçlarının öncelikli olarak karşılanması gerektiği yönünde tespitte bulunulmuştur.

Camadan (2012) tarafından yürütülen çalışmada "Sınıf Öğretmenleri ve Sınıf Öğretmeni Adaylarının Kaynaştırma Eğitimine ve Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı (BEP) Hazırlamaya İlişkin Öz Yeterliklerinin Belirlenmesi" konusu araştırılmıştır. Rize Üniversitesi Eğitim Fakültesi sınıf öğretmenliği bölümünde öğrenim gören 107 sınıf öğretmeni adayı ve Rize ili Çayeli ilçesinde görev yapan 131 sınıf öğretmeni olmak üzere toplam 238 kişi araştırma kapsamına dâhil edilmiştir. Araştırmada; öğretmenler ile kıyaslandığında öğretmen adaylarının, kaynaştırma eğitimine ve BEP hazırlamaya ilişkin öz-yeterliklerinin daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Öğretmen adayları ve öğretmenlerin kaynaştırma eğitimi ile BEP hazırlamaya ilişkin öz-yeterlikleri arasında pozitif yönlü ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. Kaynaştırma eğitimindeki yeterliklerini algılayışlarında, erkek öğretmen adaylarının lehine anlamlı bir farklılık olduğu görülürken, BEP hazırlamaya ilişkin öz-yeterliklerinde ise gerek öğretmenlerin gerekse öğretmen adaylarının cinsiyetlerine göre anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır. Ayrıca hizmet içi eğitim alan öğretmenlerin, hizmet içi eğitim almayan öğretmenlere kıyasla kaynaştırma eğitimine ve BEP hazırlamaya ilişkin olarak kendilerini daha yeterli gördükleri yönünde sonuca varılmıştır.

Kaynaştırma eğitimi alan öğrencisi bulunan ilkokul sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetiminde karşılaştıkları zorluklar ve bu zorluklarla başa çıkma yöntemleri konusunda, Gök (2013) tarafında gerçekleştirilen araştırmada, 2012-2013 eğitim-öğretim yılında Antalya İli Kepez İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı üç ilkokulda görev yapmakta olan ve sınıfında kaynaştırma öğrencisi bulunan 10 sınıf öğretmeninin görüşleri ele alınmıştır. Araştırmadan elde edilen verilere dayanılarak; kaynaştırma öğrencisi ile yaşanan iletişim sorunları, diğer öğrencilerin kaynaştırma öğrencisini kabullenememesi, sınıfların kalabalık oluşu; bu nedenle öğretmenin kaynaştırma öğrencisine yeterli zamanı ayıramadığı yönünde öğretmen görüşleri ortaya konulmuştur. Bununla birlikte, kaynaştırma öğrencileri için fiziki imkânların yetersizliği ve sınıf öğretmeni ile özel eğitim öğretmeni arasındaki koordinasyon sorunu, sınıfında kaynaştırma öğrencisi bulunan sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetiminde karşılaştıkları zorluklar araştırmada ön plana çıkan bulgulardır.

Sınıf öğretmenlerinin ve sınıf öğretmeni adaylarının kaynaştırma eğitimine ilişkin görüşlerinin belirlenebilmesi amacıyla Güleryüz (2014) tarafından gerçekleştirilen araştırma, 2012-2013 eğitim-öğretim yılında Zonguldak İli Alaplı İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı üç ilkokulda görev yapmakta olan ve sınıfında kaynaştırma öğrencisi bulunan 10 sınıf öğretmeninin konu ile ilgili görüşlerini kapsamaktadır. Bununla birlikte araştırmada, Zonguldak İli Alaplı ve Ereğli İlçelerinde görev yapmakta olan 200 sınıf öğretmeni ile Bülent Ecevit Üniversitesinde halen eğitim görmekte olan 195 sınıf öğretmeni adayına uygulanan anket sonuçları irdelenmiştir. Araştırma sonucunda, sınıf öğretmenleri ve sınıf öğretmeni adaylarının kaynaştırma eğitimine karşı olan görüşleri arasında her hangi farka rastlanmamıştır. Nitel verilerin analizi sonucunda ise; sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimini gerekli gördüğü, bunun yanında kaynaştırma eğitiminin günümüzdeki uygulamalarına karşı olumsuz görüşleri olduğu tespitinde bulunulmuştur.

Güleryüz ve Özdemir (2015) tarafından yürütülen çalışmada, sınıf öğretmenlerinin ve sınıf öğretmeni adaylarının kaynaştırma eğitimine ilişkin tutumları incelenmiştir. Araştırmaya, 2012-2013 eğitim-öğretim yılında Zonguldak İli Alaplı ve Ereğli İlçelerinde görev yapmakta olan 200 sınıf öğretmeni ile Bülent Ecevit Üniversitesi Ereğli Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği ABD'da eğitim görmekte olan 195 sınıf öğretmeni adayı dâhil edilmiştir. Araştırmada, sınıf öğretmenleri ve sınıf öğretmeni adaylarının kaynaştırma eğitimine yönelik görüşleri arasında her hangi farka rastlanmadığı tespitinde bulunulmuştur. Araştırmada ayrıca, sınıf öğretmenleri ve sınıf öğretmenleri adaylarının kaynaştırma eğitimine karşı olumlu görüşe sahip olduğu sonucu ortaya konulmuştur. Bunun yanında sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimine karşı olan tutumlarının mesleki kıdemlerine göre değiştiği belirlenerek; mesleğin ilk on yılında bulunan öğretmenlerin, on yıl üstü süre görev yapan öğretmenlere kıyasla kaynaştırma eğitimi hakkında daha olumlu görüşe sahip oldukları tespiti ortaya konulmuştur.

Balo (2015) tarafından gerçekleştirilen araştırmada, ilkokullardaki kaynaştırma eğitimi uygulamalarında karşılaşılan sorunlar ve çözüm önerileri ortaya konulmaya çalışılmıştır. 2013-2014 eğitim öğretim yılında Elazığ ilinde Milli Eğitim Bakanlığına bağlı resmi 15 ilköğretim okulunda görev yapan 78 sınıf öğretmeni, 18 idareci ve 13 rehber öğretmen dâhil olmak üzere toplam 109 kişi araştırma kapsamına dâhil edilmiştir. Araştırma sonucunda, sınıflarında ve okullarında kaynaştırma öğrencisi olan sınıf öğretmenleri, okul müdürleri ile rehber öğretmenlerin büyük çoğunluğu kaynaştırma uygulamaları konusunda kendilerini yeterli hissetmediklerini belirtmişlerdir. Bununla birlikte, katılımcılar kaynaştırma uygulamaları ile yeterli eğitimi almadıklarını, kaynaştırma öğrencilerinin normal akranları üzerinde olumlu ve olumsuz etkileri olduğunu, ailelerle işbirliği yaparken değişik konularda zorluklar yaşadıklarını, Rehberlik Araştırma Merkezleri ile zaman zaman sıkıntılar yaşadıklarını belirtmişlerdir. Bunların yanı sıra sınıf öğretmenleri ile rehber öğretmenlerin kaynaştırmaya yönelik kullandıkları planlar sorgulanmış, genelde Bireyselleştirilmiş Eğitim Planını (BEP) uyguladıkları görülmüştür. Ayrıca sınıf öğretmenleri, okul müdürleri ve rehber öğretmenler kaynaştırma eğitiminde bazı materyaller kullanılması gerektiğini ifade etmişlerdir. Araştırma sonucunda, görsel, işitsel ve öğrencinin bireysel özelliklerine göre materyaller kullanılmasının, fiziki ortamların kaynaştırma eğitimine hazır hale getirilmesinin önemli olduğu tespit edilmiş; öğrenme sürecinde teknoloji kullanımının ve öğrencinin yapılandırmacı yaklaşıma uygun olarak yaparak yaşayarak öğrenmesinin faydalı olacağı sonucuna ulaşılmıştır.

Anılan ve Kayacan (2015) tarafından yürütülen çalışmada, kaynaştırma eğitimine yönelik öğretmenlerin görüşlerine yer verilmiştir. Araştırmada, Eskişehir'de görev yapan 10 sınıf öğretmeni ile yarı yapılandırılmış mülakat tekniğinden yararlanılarak ilkokullarda uygulanan kaynaştırma eğitimine yönelik gerçekleştirilen görüşme sonucunda elde edilen verilere

yer verilmiştir. Araştırma sonucunda araştırmaya katılan öğretmenlerin kaynaştırma eğitimine yönelik olumlu tutum besledikleri sonucu elde edilmiştir. Bununla birlikte, öğretmenlerin kaynaştırma eğitimine yönelik planlı bir eğitim almadıkları, kaynaştırma öğrencisi olan sınıflardaki diğer velilerin bu öğrencilere yönelik genelde olumsuz düşünmedikleri, öğretmenlerin sınıf yönetiminde ve bu öğrencileri kontrol etmede zorlandıkları tespit edilen diğer sonuçlardır.

Kara (2016) tarafından yürütülen araştırmada, sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimi öğrencilerine yönelik tutumlarını etkileyen faktörler incelenmiştir. Araştırma, 2014-2015 eğitim-öğretim yılında İstanbul ili Ümraniye ilçesindeki üç resmi ilkokulda görevli 40 sınıf öğretmeninin katılımıyla yürütülmüştür. Araştırma sonucunda, okul ve sınıfın fiziki şartlarının, sınıf mevcutlarının, kaynaştırma eğitimi sürecindeki tüm ilgililerin desteğinin sınıf öğretmeninin iş yükünü hafiflettiği ve motivasyonunu arttırdığı saptanmıştır. Öğrencilerin yetersizlik türlerinin sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimine yönelik tutum geliştirmelerinde etkili olduğu bir diğer araştırma sonucudur. Ayrıca, konu hakkında bilgi sahibi olan sınıf öğretmenlerinin, bilgi sahibi olmayanlara göre özel gereksinimli öğrencilere daha olumlu tutum sergiledikleri sonucuna ulaşılmıştır.

"Sınıf Öğretmenlerinin Kaynaştırma Öğrencilerinin Eğitimine İlişkin Deneyimleri" konulu araştırma Esmer, Yılmaz, Güneş ve Tarım (2017) tarafından gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın örneklemini 10 sınıf öğretmeni oluşturmuştur. Çalışmada kaynaştırma eğitiminde öğretmenler ile diğer paydaşlar arasında yeterli düzeyde işbirliğinin olmadığı, öğretmenlerin bu süreçte hem kişisel hem de mesleki olarak çeşitli sorunlar yaşadıkları ve ayrıca kaynaştırma öğrencilerinin kaynaştırma eğitimi sürecinde akademik başarılarının arttığı ve kişisel gelişimlerinde de olumlu ilerlemeler elde ettikleri sonuçlarına ulaşılmıştır.

Gülgür ve Yazçayır (2019) tarafından "Türkiye'de Kaynaştırma Eğitimine Yönelik Öğretmenlerin Görüşlerine Odaklanılmış Lisansüstü Eğitim Tezlerinin Sentezlenmesi: Meta- Etnografik Bir Çalışma" başlıklı bir araştırma yürütülmüştür. Araştırmada, kaynaştırma eğitiminin yürütüldüğü sınıflarda görev yapan öğretmenlerin görüşlerinin incelendiği lisansüstü eğitim tezleri değerlendirmeye tabi tutulmuştur. Araştırmada, çalışmalardaki ortak temalar ve ortak olmayan temaların ortaya konulması bakımından karşılaştırmalı ve keşfedici bir analiz süreci gerçekleştirilmiştir. Buna bağlı olarak kaynaştırma eğitimine ilişkin mevcut durum; kaynaştırma eğitimine ilişkin sorunlar ve kaynaştırma eğitiminin niteliğini arttırmaya yönelik beklentiler şeklinde üçlü bir tema ortaya konulmuştur. Araştırma sonucunda, kaynaştırma eğitiminin uygulandığı okul ve sınıflarda gelişim odaklı eylem araştırmasına dayalı araştırmaların gerçekleştirilmesi gerektiği yönünde görüş belirtildiği tespiti ortaya konulmuştur.

Deniz ve Çoban (2019), "Kaynaştırma Eğitimine İlişkin Öğretmen Görüşleri" başlıklı çalışmalarında, 2007-2017 yılları arasında 20 farklı üniversitede ve 25 farklı branş öğretmeniyle gerçekleştirilen 33 lisansüstü tezi irdelemiştir. Araştırma sonucunda, öğretmenlerin, büyük bir bölümünün kaynaştırma eğitimi ile ilgili bilgi sahibi olmadıkları; sınırlı düzeyde uyarlama çalışması ve işbirliği yaptıkları; kaynaştırma eğitimine uygun fiziksel donanım imkânlarına sahip olmadıklarına işaret eden bulgulara ulaşılmıştır. Ayrıca, öğretmenler tarafından kaynaştırma eğitiminin ayrı okul ve sınıflarda yapılması gerektiğine yönelik önerilerin ortaya konulmuş olması araştırmanın diğer sonucu arasında yer almaktadır.

YÖNTEM

Çalışmanın bu kısmında, sınıfında kaynaştırma öğrencisi bulunan ve/veya daha önce kaynaştırma eğitimi veren sınıf öğretmenlerinin, kaynaştırma eğitimi konusuna yönelik algılarını belirlemeye yönelik Karaman il merkezinde sınıf öğretmenlerine yönelik gerçekleştirilen araştırmanın yöntemi ele alınmaktadır. Bu kapsamda, araştırmanın modeli, araştırmanın deseni, çalışma grubu, veri toplama araçları, verilerin toplanması ve verilerin analizi konularına değinilmektedir.

Araştırmanın Modeli, Deseni ve Çalışma Grubu

Araştırmada, betimleyici olgu bilim deseni kullanılmıştır. Betimleyici olgu bilim deseninde deneyime ilişkin algı, düşünce, hatıra ve duygular aracılığı ile araştırılan olguya karşı bilinçli bir yönelim olmaktadır. Araştırmada kullanılan bu desenle, katılımcıların algı ve deneyimleri olduğu gibi ortaya konulmaktadır. Öğretmenlerin görev sürelerince yaşamış oldukları tecrübelerden yola çıkarak bilişsel esnekliğin kullanımına ilişkin betimlemelere yer verilen çalışmada bilişsel esneklik olgusuna odaklanılmıştır (Aygün ve Taşkın, 2019: 1477-1478). Çalışma nitel bir araştırma içermektedir. Araştırmada betimsel analiz yöntemi kullanılmıştır.

Araştırmada, yarı yapılandırılmış görüşme tekniğinden yararlanılarak Karaman il merkezinde görev yapan sınıf öğretmenleri ile yüz yüze görüşme gerçekleştirilmiştir. Araştırmaya katılan öğretmenler ile gerçekleştirilen görüşme sonucunda elde edilen bilgi ve bulgular betimsel analiz yöntemiyle değerlendirmeye tabi tutulmuş ve yazıya aktarılmıştır. Araştırma sürecinde katılımcılarla yapılan yüz yüze görüşmelerde araştırmacılar tarafından ilgili literatür taranarak geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır.

Tablo 1.
Karaman İli Geneli ve İl Merkezinde Görev Yapan Öğretmen Sayıları

Karaman İl Genelinde Görev Yapan Öğretmen Sayısı	3044
Karaman İl Merkezinde Görev Yapan Öğretmen Sayısı	2435
Karaman İl Genelinde Görev Yapan Sınıf Öğretmeni Sayısı	597
Karaman İl Merkezinde Görev Yapan Sınıf Öğretmeni Sayısı	484

Kaynak: Karaman İl Milli Eğitim Müdürlüğü, Kasım 2019 Verileri

Yukarıdaki tabloda görüldüğü üzere, Karaman il merkezinde 2435 olmak üzere il genelinde toplam 3044 öğretmen görev yapmaktadır. 484'ü Karaman il merkezinde olmak üzere il genelinde toplam 597 sınıf öğretmeni görev yapmaktadır. Karaman İl Milli Eğitim Müdürlüğünden alınan verilere göre 2019 yılı Kasım ayı itibariyle Karaman il merkezinde 484 sınıf öğretmeni görev yapmaktadır.

Daha önce kaynaştırma eğitimi vermiş ve/veya halen sınıfında kaynaştırma eğitimi alan öğrencilerin olduğu sınıf öğretmenleri tercih edilmiştir. Tercih edilen bu sınıf öğretmenleri içinden seçilen 25 sınıf öğretmeni araştırmanın çalışma grubunu oluşturmaktadır. Sınıf öğretmenleri ile Eylül-Ekim 2019 tarih aralığında görüşme gerçekleştirilmiştir. Buradan hareketle, çalışma grubuna dahil edilen öğretmenlerin zamanla görüşlerinin değişeceği dikkate alınarak çalışma yapıldığı dönemle sınırlıdır. Ayrıca, çalışma araştırmaya katılan çalışma grubu ile sınırlıdır.

Tablo 2.

Karaman İli Geneli ve İl Merkezinde Öğrenim Gören Kaynaştırma Öğrenci Sayıları

Karaman İl Genelinde Öğrenim Gören Kaynaştırma Öğrenci Sayısı	1141
Karaman İl Merkezinde Öğrenim Gören Kaynaştırma Öğrenci Sayısı	1013
Karaman İl Genelinde Öğrenim Gören Kaynaştırma İlkokul Öğrenci Sayısı	368
Karaman İl Merkezinde Öğrenim Gören Kaynaştırma İlkokul Öğrenci Sayısı	349

Kaynak: Karaman İl Milli Eğitim Müdürlüğü ve Karaman Rehberlik Araştırmaları Merkezi Müdürlüğü, Kasım 2019 Verileri

Yukarıdaki tabloda görüldüğü üzere, Karaman il merkezinde 1013 olmak üzere il genelinde toplam 1141 kaynaştırma öğrenci öğrenim görmektedir. 349'u Karaman il merkezinde olmak üzere il genelinde ilkokullarda öğrenim gören öğrenci sayısı toplam 368'dir.

Veri Toplama Araçları ve Verilerin Toplanması

Bu araştırmada alan taraması sonucunda oluşturulan ve sınıflarında kaynaştırma eğitimi uygulayan veya daha önce bu eğitimi vermiş olan sınıf öğretmenlerinin bu konuyla ilgili görüşlerini almayı amaçlayan, yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Karaman il merkezinde görev yapan, kaynaştırma eğitimi vermiş ve/veya halen bu eğitimi vermeye devam eden sınıf öğretmenleri içinde seçilen 25 sınıf öğretmeni ile görüşme gerçekleştirebilmek adına öğretmenlerin kaynaştırma eğitimine yönelik görüşlerini içeren 13 soruluk bir form hazırlanmıştır. "Kaynaştırma Eğitimine Yönelik Öğretmen Görüşme Formunun" ortaya konulması noktasında konu ile ilgili literatür taranmış görüşme soruları bu çalışmanın yazarları tarafından hazırlanmıştır. İlgili alan uzmanlarının görüşleri doğrultusunda ve sorulara son şekli verilmiştir. Yarı-yapılandırılmış görüşme formu çerçevesinde, öğretmenler ile yüz yüze görüşme gerçekleştirilerek araştırma uygulanmıştır.

Verilerin Analizi

Araştırmaya katılan öğretmenler ile gerçekleştirilen görüşme sonucunda elde edilen bilgi ve bulgular betimsel analiz yöntemiyle değerlendirmeye tabi tutulmuş ve bilgiler/bulgular yazıya aktarılmıştır.

BULGULAR

Araştırmada, Karaman il merkezinde farklı ilkokullarda görev yapan sınıf öğretmenleri ile yarı yapılandırılmış görüşme tekniğinden yararlanılarak yüz yüze görüşme gerçekleştirilmiştir. Araştırmaya katılım gösteren öğretmenlerin kaynaştırma eğitimi konusuna yönelik görüş ve düşünceleri irdelenmiştir. Gerçekleştirilen görüşme sonucunda elde edilen bilgi ve bulgular betimsel analizi yöntemiyle çözümlenmiştir.

Öğretmenlerin Demografik Özellikleri

Tablo 3.

Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Demografik Özellikleri

Kod	Branş	Cinsiyet	Eğitim Durumu	Yaş Aralığı	Öğretmenlik Hizmet Süresi	Okuldaki Hizmet Süresi	Kaç Yıldır Bu Sınıfı Okutuyorsunuz	Sınıf Mevcudu	Sınıfta Kaynaştırma Eğitimi Alan Öğrenci Sayısı
K1	Sınıf Öğretmeni	Erkek	Lisans	30-39	11-15 yıl	0-5 yıl	4 yıl	15-20	1
K2	Sınıf Öğretmeni	Kadın	Lisans	30-39	11-15 yıl	11-15 yıl	1 yıl	21-25	1
K3	Sınıf Öğretmeni	Erkek	Lisans	50-59	21 yıl üstü	6-10 yıl	2 yıl	15-20	1
K4	Sınıf Öğretmeni	Kadın	Lisans	40-49	21 yıl üstü	0-5 yıl	1 yıl	21-25	-
K5	Sınıf Öğretmeni	Erkek	Lisans	50-59	21 yıl üstü	6-10 yıl	2 yıl	26-30	-
K6	Sınıf Öğretmeni	Kadın	Lisans	30-39	11-15 yıl	0-5 yıl	2 yıl	21-25	1
K7	Sınıf Öğretmeni	Erkek	Lisans	50-59	21 yıl üstü	6-10 yıl	3 yıl	21-25	1
K8	Sınıf	Kadın	Lisans	40-49	21 yıl üstü	16-20 yıl	1 yıl	21-25	1

	Öğretmeni								
K9	Sınıf Öğretmeni	Erkek	Lisans	40-49	16-20 yıl	6-10 yıl	3 yıl	21-25	1
K10	Sınıf Öğretmeni	Erkek	Lisans	40-49	21 yıl üstü	11-15 yıl	2 yıl	21-25	1
K11	Sınıf Öğretmeni	Kadın	Lisans	30-39	11-15 yıl	0-5 yıl	2 yıl	15-20	1
K12	Sınıf Öğretmeni	Kadın	Lisans	30-39	11-15 yıl	6-10 yıl	2 yıl	21-25	1
K13	Sınıf Öğretmeni	Erkek	Lisans	40-49	16-20 yıl	6-10 yıl	4 yıl	21-25	1
K14	Sınıf Öğretmeni	Kadın	Lisans	30-39	11-15 yıl	6-10 yıl	3 yıl	21-25	1
K15	Sınıf Öğretmeni	Erkek	Yüksek lisans	30-39	11-15 yıl	0-5 yıl	1 yıl	21-25	1
K16	Sınıf Öğretmeni	Kadın	Lisans	30-39	11-15 yıl	0-5 yıl	1 yıl	21-25	1
K17	Sınıf Öğretmeni	Erkek	Yüksek lisans	40-49	21 yıl üstü	6-10 yıl	4 yıl	26-30	2
K18	Sınıf Öğretmeni	Kadın	Lisans	30-39	11-15 yıl	0-5 yıl	2 yıl	21-25	2
K19	Sınıf Öğretmeni	Kadın	Lisans	40-49	21 yıl üstü	16-20 yıl	4 yıl	21-25	1
K20	Sınıf Öğretmeni	Erkek	Lisans	40-49	21 yıl üstü	11-15 yıl	2 yıl	21-25	1
K21	Sınıf Öğretmeni	Erkek	Lisans	40-49	16-20 yıl	11-15 yıl	2 yıl	26-30	1
K22	Sınıf Öğretmeni	Kadın	Lisans	40-49	21 yıl üstü	11-15 yıl	3 yıl	26-30	1
K23	Sınıf Öğretmeni	Kadın	Lisans	40-49	16-20 yıl	6-10 yıl	3 yıl	21-25	1
K24	Sınıf Öğretmeni	Erkek	Lisans	40-49	16-20 yıl	0-5 yıl	1 yıl	15-20	-
K25	Sınıf Öğretmeni	Erkek	Lisans	50-59	21 yıl üstü	6-10 yıl	2 yıl	15-20	1

Tabloda görüldüğü üzere, araştırmada 13 erkek 12 kadın olmak üzere daha önce sınıfında kaynaştırma öğrencisi olan ve halen sınıfında kaynaştırma öğrencisi mevcut bulunan 25 sınıf öğretmeni ile görüşülmüştür. Görüşme gerçekleştirilen öğretmenlerin 23'ü lisans mezunu iken 2'si yüksek lisans mezunu olduğunu belirtmiştir.

Öğretmenlerin yaş gruplarına göre dağılımları incelendiğinde, katılımcıların 9'u 30-39 yaş aralığında olduklarını beyan etmişlerdir. 40-49 yaş aralığında olan katılımcı öğretmenlerin sayısı 12; 50-59 yaş aralığında olduğunu belirten öğretmenlerin sayısı ise 4'dür.

Katılımcı öğretmenler hizmet süreleri bakımından incelendiğinde, 9 öğretmen 11-15 yıl arası hizmet sürelerinin olduğunu belirtmiştir. 5 öğretmenin 16-20 yıl arası hizmeti var iken; 11 öğretmenin hizmet süresi 21 yılın üzerindedir.

Görev yaptıkları okuldaki hizmet süreleri bakımından katılımcı öğretmenleri dağılımı incelendiğinde, 8 öğretmen 0-5 yıl arası bu okulda görev yaptığını belirtmiştir. 10 öğretmenin 6-10 yıl arası; 5 öğretmen 11-15 yıl arası; 2 öğretmen ise görev yaptığı okulda 16 yıl ve üzeri sürede hizmetinin olduğunu belirtmiştir.

Araştırmaya dâhil olan öğretmenlerden 6'sı bir yıldır bu sınıfı okuttuğunu beyan etmiştir. İki yıldır bu sınıfı okuttuğunu belirtenlerin sayısı 10; Üç yıldır bu sınıfı okuttuğunu belirtenlerin sayısı ise 5'dir. 4 öğretmen ise dört yıldır bu sınıf okutmaktadır.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin sınıf mevcutları incelendiğinde, 5 öğretmenin sınıfında 15-20 öğrenci; 16 öğretmenin sınıfında 21-25 öğrenci; 4 öğretmenin sınıfında ise 26-30 arası öğrenci bulunmaktadır.

Son olarak sınıflarında kaynaştırma eğitimi alan öğrenci sayıları değerlendirildiğinde, 2 öğretmenin sınıfında ikişer kaynaştırma öğrencisinin yer aldığı; 20 öğretmenin sınıfında birer kaynaştırma öğrencisinin bulunduğu görülmüştür. 3 öğretmenin sınıfında ise hiçbir kaynaştırma öğrencisi bulunmamaktadır. Burada tekrar edilmesi gereken bir husus, ilgili sınıflarda görev yapan 3 öğretmenin daha önceki yıllarda kaynaştırma öğrencisi bulunan sınıflarda derse girmiş olmasıdır.

Araştırmaya dâhil edilen öğretmenlerin demografik bilgilerine yer verildikten sonra, katılımcı öğretmenlerin kaynaştırma eğitimine yönelik görüşleri çalışmanın bundan sonraki kısmında irdelenmektedir

Kaynaştırma Eğitimine Yönelik Sınıf Öğretmenlerin Görüş ve Düşünceleri

İlk olarak, katılımcı öğretmenlere "kaynaştırma eğitimi gerekli midir? Neden? sorusu yöneltilmiştir.

Araştırmaya dâhil edilen öğretmenlerin çoğunluğu kaynaştırma eğitiminin gerekli olduğunu beyan etmiştir. Öğrencilerin sosyalleşmeleri (K2) ve sosyal olarak hayatlarını mutlu bir birey olarak sürdürmeleri için (K1) gerekli olduğu görüşü ortaya konulmuştur. Benzer şekilde katılımcı öğretmenlerden ikisi, "öğrencinin akranları ile olması onu sosyalleştirir. Bu yüzden

kaynaştırma eğitimi gereklidir" (K11, K24) şeklinde beyanda bulunmuştur. Kaynaştırma eğitiminin olumlu yanlarının daha fazla olduğu (K15) ve kaynaştırma eğitimi alan öğrenciye faydalı olacağı (K4) görüşleri ön plana çıkmıştır. Kaynaştırma eğitiminin gerekliliğini vurgulayan diğer katılımcı öğretmenlerin görüşleri şu şekildedir:

K3: ...Gereklidir. Diğer öğrencilerden yararlanabilir. Zamanla onlarla kaynaşabilir.

K7: ...Sınıf ortamını bozmayan çocuklar için gerekli ve faydalı olduğuna inanıyorum. Çocuğun yaşıtları ile iletişime geçmesini ve sosyalleşmesini sağlar.

K12: ...Evet gereklidir. Kaynaştırma eğitimi sayesinde öğrencinin olumlu davranışlar gösterme eğilimi artar, kendine güveni artar, öğrenciye göre düzenlenebilen bir eğitim ortamında başarı oranı yükselir.

K14: ...Gereklidir. Diğer öğrencilerden farklı olmadığını çocuğun anlaması için.

K16: ...Kaynaştırma eğitimi gereklidir. Çünkü özellikle hafif bir düzeyde sorunlu olan öğrencinin dışlanmaması, hayatını yaşıtları gibi devam ettirebilmesi için, topluma kazandırmak için bu eğitim şart.

K17: ...Gereklidir. Kaynaştırma eğitimi akranlarına göre yetersiz olan öğrencilerin ek çalışmalarla seviyesinin üstüne çıkarma çabasıdır.

K18: ...Gereklidir. Sınıf düzeyinin altında yetersizliği bulunan öğrencilerin belirli gelişimi sağlaması için önemlidir.

K20: ...Evet gereklidir. Arkadaşlık ilişkileri, kendine özgü bir öğrenme tekniği ve ortamı için gereklidir.

K22: ...Gereklidir. Çünkü bu çocuklarla uğraşıldığı zaman kazanılabileceğini düşünüyorum.

K25: ...Evet gereklidir. Çocuk sınıf ortamından kopmadan kendisini yetiştirir.

Kaynaştırma eğitimine yönelik olumsuz görüş bildiren öğretmenler, özel alt sınıflar ve yönlendirme eğitimi yapılması (K5) ve özel bir okulda eğitim görmeleri gerektiğini (K21) vurgulamışlardır. Olumsuz görüş bildiren diğer öğretmenler şu hususları vurgulamıştır:

K8: ...Hayır gerekli değildir. Bu öğrencilerin alanında uzman kişiler tarafından eğitilmesi gereklidir. Ayrıca bu öğrenciler, bazen sınıftaki diğer öğrencilerin eğitim öğretim faaliyetlerine engel olabilmektedir.

K9: ...Gereksizdir. Çünkü sınıfta sadece o öğrencimiz yok. Diğer öğrencilere de daha fazla zaman ayırmalıyız.

K10: ...Gerekli değildir. Çünkü özel teknikler gerektiren bir çalışmayı bağlamından kopartmaktadır.

Kaynaştırma eğitimin olumlu yanları ile birlikte dezavantajlı yönlerine de atıf yapılmıştır. Katılımcı öğretmenlerden birisi, "Kaynaştırma eğitimi kaynaştırma öğrencisinin ötekileştirmemek adına faydalı. Fakat öğretmenlerin bu konuda yeterli bilgi ve tecrübeye sahip olmaması öğrenci için dezavantaja dönüşebilir. Sınıf için öğrenci kaybına sebep olabilir" (K6) şeklinde görüş bildirmiştir.

İkinci olarak, katılımcı öğretmenlere "Kaynaştırma öğrencilerine yönelik kurs, seminer gibi eğitim faaliyetlerine katıldınız mı? Bu alanda verilen eğitim ve diğer faaliyetleri yeterli görüyor musunuz? Yetersizse bu faaliyetleri geliştirmeye yönelik neler yapılmalıdır? sorusu yöneltilmiştir.

Araştırmaya dâhil edilen sınıf öğretmenlerinin yirmisi, kaynaştırma öğrencilerine yönelik kurs, seminer gibi eğitim faaliyetlerine katıldığı beyan etmişlerdir. Bu eğitimlere katılan öğretmenlerden sadece üçü eğitimlerin yeterli olduğunu ifade etmiştir (K2, K15, K23). Diğer öğretmenler eğitimlerin yeterli olmadığını ve geliştirilmesi gerektiği yönünde görüş bildirmişlerdir:

K1: ...Katıldım. Yeterli görmüyorum. Eğitimler slayt ve video sunumundan ibaret olmamalı. Uygulamalı eğitime daha fazla yer verilmelidir.

K3: ...Katıldım. Yetersiz buluyorum. Bu faaliyetler daha etkin ve amacına uygun yapılmalıdır.

K5: ...Katıldım. Yeterli bulmuyorum. Projeksiyon ile internetten indirilmiş teknik terimlerin okunması benim sınıfın veya buna hiçbiri fayda ermez. Rehberlik alanında uzman kişiler alanda görmeli ve öğretmenle ortak çalışmalıdır.

K7: ...Evet katıldım. Hayır, yeterli bulmuyorum.

K8: ...Evet. Bu tür faaliyetleri sunan kişilerin yeterince eğitilmediğini ve uzman olmadıklarını düşünüyorum. Verilen eğitimler teoriden öteye geçmiyor.

K9: ...Katıldım. Bu alanda yapılan eğitimler konunun uzmanı tarafından yapılmalı.

K10: ...Katıldım. Verilen eğitimler genellikle diğer eğitimlerden farksızdı. Eğitim planlayıcısı, uygulayıcısı ve kursiyerler üçlü sacayağında da değişmesi gerekenler var. Ciddiyet planlama isteklilik gibi.

K11: ...Kaynaştırma öğrencilerine yönelik kurslara katıldım. Verilen eğitimlerin yeterli görmüyorum. Kurs veya seminerlerde sadece evrak ve yazılı materyal bilgi veriliyor. Öğrenciye yönelik bilgiler bulunmuyor.

K12: ...Evet katıldım. Yeterli görmüyorum ama birebir bu öğrencilerle iletişime girerek yapılan çalışmaların daha etkili olacağına inanıyorum.

K13: ...Aldım ama bu kurslardan alınan bilgilerle gerçek saha farklıdır.

K16: …Evet aldım. Ama çok yetersizdir. Eğitmen slâyttan okudu biz dinledik. Alanında gerçekten uzman olan kişilerin örnek olaylar eşliğinde olmasını isterdim. Eğitim veren kişi nitelikli donanımlı olmalı.

K17: …Katıldım. Yeterli değildir. Teoriye yönelikti. Faaliyetler uygulamalı olmalı.

K18: …Katıldım. Yetersizdir. Sunum şeklinde hazırlanan kurslar oldukça sıkıcıdır. Doğal ortamda uygulamalı olarak gerçekleştirilmelidir.

K19: …Evet. Yeterli değildir. Konusunda yetkili kişilerin kursları vermesi gerekir.

K20: …Evet katıldım. Konuya ilişkin seminerler yararlı oluyor ama her zaman daha verimlisi de yapılabilir.

K22: …Bu konuda eğitim aldım. Bu alanda verilen eğitim yetersiz. Sınıf içi uygulamalarla desteklenmelidir.

K25: …Evet katıldım. Kurs ve seminer sayısı arttırılırsa öğretmen için faydalı olur.

Araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin sadece beşi kaynaştırma öğrencilerine yönelik kurs, seminer gibi eğitim faaliyetlerine katılmadığını belirtmiştir (K4, K6, K14, K21, K24).

K4: …Katılmadım. İhtiyaç duyulması halinde bilgiye ulaşılabileceğini düşünüyorum.

K6: …Kaynaştırma öğrencilerine yönelik herhangi bir kurs ya da seminere katılmadım. Bu alanda verilen eğitim yetersiz.

K14: …Üniversitede aldığım bilgilerle sınırlı kaldım. Bu konu ile ilgili eğitim faaliyetleri yeterli değil.

Üçüncü olarak, katılımcı öğretmenlere "Kaynaştırma öğrencilerine yönelik hazırlanmış materyaller yeterli midir? Materyal yetersizse materyal geliştirmeye yönelik neler yapılmalıdır?" sorusu yöneltilmiştir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin neredeyse çoğunluğu, kaynaştırma öğrencilerine yönelik hazırlanmış materyallerin yetersiz olduğunu belirtmiştir. Materyal geliştirmeye ve materyal kullanımına yönelik ortaya konulan görüşler aşağıda sıralanmıştır.

K1: …Yetersizdir. EBA tarzında öğretmenlerin ve paydaşların materyal hazırlayabileceği siteler kurulmalı. Kaynaştırma öğrencisi olan öğretmenin eğitim ödeneği arttırılmalıdır.

K3: …Yeterli değil, öğrencinin durumuna göre araç gereçler ve sınıf ortamı hazırlanabilir.

K4: …Her okulda bu öğrencilere yönelik, ilgilerini çekecek alanlar oluşturulabilir.

K6: …Kaynaştırma öğrencilerine yönelik materyaller yetersiz. Materyal geliştirmede öğretmenlere de rehberlik yapılması gerekir.

K7: …Kaynaştırma öğrencilerine yönelik hazırlanmış bir materyal görmedim. Olup olmadığını bilmiyorum. Sınıfta normal öğrencilere verilen kitapların aynısını kaynaştırma öğrencilerine veriyoruz.

K8: …Yetersizdir. Materyal geliştirmeye yönelik yarışmalarda ödül alan ürünlerin, üretilip okullara dağıtılması gerekir.

K9: …Kaynaştırma öğrencilerine yönelik materyal yok denecek kadar azdır.

K11: …Kaynaştırma öğrencilerine yönelik materyaller yetersizdir. Kendi öğrencime ben materyal hazırlamaya çalışıyorum.

K12: …Normal sınıflarda bu öğrenciler için materyaller yeterli değil. Bizler sınıf öğretmeni olarak ders anlatırken çeşitli materyaller kullansak da, bu öğrencilerimiz için ayrıca daha görsel somut dokunulabilir.

K14: …Yeterli değil. Sınıfın gerisinde kaldıkları için kapasite olarak daha basit konularda bireysel eğitim olmalı.

K15: …Kaynaştırma öğrencileri için bağımsız bir ödenek olmalıdır.

K16: …Materyal seçimi çocuğun sorununa yönelik, kişiye özel seçilmeli. Örnek, kişisel bakım, öz bakımda yetersizse, alanla ilgili öğretimle ilgili göze kulağa vs. hitap eden materyaller olmalı ki, yaparak yaşayarak öğrensin.

K17: …Yetersizdir. Kaynaştırma eğitimini içeren sınıf seviyelerine uygun kaynak kitap gerekli.

K18: …Bu alanda yeterli materyal yoktur. Bu alanda kaynak kitaplar oluşturulmalı.

K19: …Yeterli değil. Sınıfta öğrenci için uygun olan materyaller öğretmen için temin edilmelidir.

K25: …Yetersizdir. Materyaller öğrenmeyi kolaylaştıracak şekilde güncellenmelidir.

Materyallerin yeterli olduğunu üç öğretmen (K20, K22, K23) beyan etmiştir. Katılımcı öğretmenlerden birisi, kaynaştırma öğrencilerine yönelik özel hazırlanmış materyal kullandım memnun kaldım. Bu materyaller yıldan yıla bakanlığımız tarafından geliştiriliyor (K20) şeklinde ifadede bulunmuştur.

Dördüncü olarak, katılımcı öğretmenlere "Kaynaştırma eğitimi uygulamalarında yararlanılan yöntem ve teknikler nelerdir? Sizce kullanılan bu yöntem ve teknikler yeterli midir? Yeterli değilse, bu alanda neler yapılmalıdır? Sorusu yöneltilmiştir

Araştırmaya katılan öğretmenlerden bir kısmı kaynaştırma eğitiminde kullanılan yöntem ve tekniklerin yetersiz olduğunu, bir kısmı ise yeterli fakat geliştirilmesi gerektiğini belirtmiştir. Kaynaştırma eğitiminde yararlanılan ve yararlanılması gereken yöntem ve tekniklerle ile ilgili farklı görüşler ortaya konulmuştur.

K1: …Sunuş yolu kullanılıyor. Yetersizdir. Uygulamalı hizmet içi eğitim alınmalıdır.

K2: …Birebir iletişim kurma ve sosyalleşmesi için sınıftaki diğer çocuklara açıklama yaparak işbirliği yapmalarını sağlamak.

K3: …Görsel, uygulamalı yaparak, yaşayarak olmalıdır.

K6: …Kaynaştırma eğitimi uygulamalarında yararlanılan çoklu zeka ve farklılaştırılmış öğretim uygulamaları tam anlamıyla uygulanırsa yeterlidir.

K9: …Sınıf öğretmenleri sınıf içerisinde tüm öğrencilere aynı yöntemleri kullanmaktadır.

K11: …Öğrenciye yazma veya görsel olarak yöntem ve teknikler uygulanabilir. Öğretmenler kendi öğrencilerine hazırladıkları materyalleri ve yöntem tekniklerini paylaşarak gelişme sağlanabilir.

K12: …Doğrudan öğretim yaparak yaşayarak öğrenme, grupla öğrenme teknikleri kullanılabilir. Bu teknikler kullanırken içerisine öğrenciyi direkt dahil edebilirseniz öğrenme daha kalıcı olacaktır.

K13: …Diğer öğrencilere yönelik yöntem ve teknikler kullanılabilir. Ekstra bir yönteme gerek yok.

K14: …Yeterli değildir, geliştirilmelidir.

K15: …Kullanılan yöntem ve teknikler konusunda eğitimler verilebilir.

K16: …En güzeli yaparak yaşayarak hissederek öğrenmelerini sağlamak. Her ders için yöntem ve teknikler farklı olur. Yeterlilik kullanım alanına ve kullanım şıklığına göre değişir.

K17: …Doğrudan öğretim keşif yoluyla öğrenme ve işbirliğine dayalı öğrenme teknikleri kullanılmalıdır.

K18: …Bu alanda sınıflarda genel yöntemler uygulanmaktadır. Yöntemler yeterli değildir. Öğrencilere yönelik yöntemler ile ilgili öğretmenler bilinçlendirilmelidir.

K20: …Destek eğitimi kapsamında birebir tam öğrenme, gözlem yoluyla, yaparak yaşayarak, öğrenme yöntem ve tekniklerini başarıyla uyguladık. Yeterli oldu.

K21: …Akran öğrenimden yararlanılmalıdır.

K22: …Birebir tüm öğrenme, yaparak yaşayarak öğrenme yöntemlerini kullandım.

K25: …Yeterlidir. Doğrudan öğrenme yöntemi işbirliğine dayanan öğrenme yöntemi vb.

Beşinci olarak, katılımcı öğretmenlere "Kaynaştırma eğitimi uygulamalarında, fiziksel ortam (sınıf ortamı), sınıf öğretmenin tutumu ve diğer öğrencilerin konu hakkında bilgi sahibi olması ne derece etkili olmaktadır? Sorusu yöneltilmiştir

Belirtilen bu hususların tamamının, kaynaştırma eğitiminin etkinliğini sağlamada önemli olduğu belirtilmiştir (K8, K19, K21, K24). Kaynaştırma eğitimi uygulamalarında, sınıf ortamı ve sınıf öğretmenin tutumunun etkili olduğu yönünde görüş birliği sağlanmıştır. Bununla birlikte diğer öğrencilerin kaynaştırma eğitimi konusunda bilgi sahibi olmasının işleri kolaylaştıracağı yönünde görüşler ortaya konulmuştur. Bu konuda ortaya konulan görüşler şu şekilde sıralanabilir:

K1: …Çok etkilidir. Bu öğrenciler özeldir. Ortamları da özel olmalıdır.

K2: …Çocukların durumdan haberdar olması işbirliğini kolaylaştırıyor.

K3: …Kaynaştırma eğitimi alan öğrencinin daha kısa sürede eğitim ortamına (kaynaşmasına) yardımcı olabilir.

K5: …Mutlaka etkili olur fakat bu öğrencilerin özel alt sınıflara ayrılması veya yönlendirme yapılarak, hayata hazırlanması daha etkili ve yararlı olur. Çünkü sınıfta daha zeki çocuklarında öğretmene ihtiyacı vardır.

K6: …Kaynaştırma eğitimi uygulamalarında, sınıf öğretmeninin ve diğer öğrencilerin bilgi sahibi olması çok önemlidir. Öğrencilerin kaynaştırma öğrencisini benimsemeleri ve empati kurmaları açısından bilgi sahibi olmaları faydalı olur.

K7: …Sınıf ortamının kaynaştırma öğrencisine uygun tasarlanmış olması bu öğrencilerin hayatını kolaylaştıracağı için hem mutlu olmasına hem de başarılarının artmasına yardımcı olur.

K8: …Bu faktörlerin hepsi son derece etkilidir.

K11: …Sınıf ortamında öğretmen öğrenciyi sınıfa dâhil etmezse, öğrencilere çocuğu dışlatır. Kaynaştırma öğrencisini kaybeder. Kendini mutsuz hissetmesi her türlü eğitim ve uygulamayı öğrenmesini yavaşlatır.

K12: …Öğretmen önceden öğrenci hakkında bilgi sahibi olursa, sınıfını, materyalleri öğrencinin arkadaşlarını bu konuda bilgilendirmesi daha etkili olacaktır.

K13: …Öğrencinin engel durumu bu konuda önemlidir. Bazı öğrencilerde ön bilgi var, bazılarında olmayabilir.

K14: …Arkadaşının yetersiz olduğu konuyu bilmeleri çocukların diğer çocukları karşı olumlu olabiliyor. Yardımcı olmaya çalışıyorlar.

K15: …Eğitimli ve bilinçli öğretmenlerin kaynaştırma eğitiminde oynadığı rol büyüktür.

K16: …Fiziksel ortam, öğretmenin tutumu, sadece kaynaştırma değil, bütün öğrenciler için etkilidir. Diğer öğrencilerin sahip olduğu bilgiler vb. kaynaştırma öğrencisine karşı tutumları da bağlı.

K17: ...Bu konuda fiziksel ortam öğrencinin ihtiyaçlarını karşılar mahiyette ise öğretmen donanımlı ise öğrenciler bilinçli ve yardımsever ise bu eğitimde başarı artar.

K18: ...Fiziksel ortam öğrencilere yönelik olmalıdır. Sınıf öğretmeni öğrencileri daha çok desteklemeli.

K20: ...Öğretmen ve aile tutumu çok hayati öneme sahip. Ayrıca sınıf velileri ve arkadaşlarının duyarlılığı da destek oluyor.

K22: ...Ailenin tutumu çok önemlidir. Öğrenciyi tanıması ve benimsemesi gerekli.

K25: ...Başarıyı arttırmaktadır. Öğrenci seviyesine inmeyi sağlamaktadır.

Altıncı olarak, katılımcı öğretmenlere "kaynaştırma eğitimi sürecinde, öğrenci aileleriyle ilişkiler nasıl bir etki oluşturmaktadır? Kaynaştırma öğrencilerinin başarısını arttırma noktasında aileden kaynaklı karşılaştığınız sorunlar var mı?" sorusu yöneltilmiştir.

Kaynaştırma eğitimi sürecinde öğrencilerin aileleriyle etkileşim içinde hareket edilmesinin başarı düzeyini artıracağı yönünde görüş birliği hakimdir. Bununla birlikte, ailenin süreci sahiplenmemesi ve çocuğun durumunu kabullenmemesi hususu başta olmak üzere aileden kaynaklı sorunların varlığının yadsınamaz olduğu belirtilmiştir. Buradan hareketle kaynaştırma eğitimi alan öğrencilerin aileleri ile birlikte iletişimin artırılması gerektiği belirtilmiştir:

K1: ...Aileler çocuklarının üst düzey yetersizlikleri kabullenmek istemiyor veya aile çocuğunu tamamen yetersiz görerek işin ucunu baştan bırakıyor.

K2: ...Ailenin olumlu tutumu çok önemli

K3: ...Ailenin çocuğun durumunu kabullenmesi gerekir. Öğretmen ve çocuk arasında köprü oluşturulmalıdır. Çocuğunun durumunu iyi tanımalı, olumsuz yönlerini de kabul edip buna göre davranmalıdır.

K4: ...İlgili ailede başarı sağlanabiliyor. Aile çocuğun durumunu kabul etmişse sorun olmuyor.

K5: ...Aileler çocuklarının durumunu kabullenmekle zorlanıyor. Hatta kaynaştırma geldiği için öğretmen değiştiren velilere rastladık.

K6: ...Kaynaştırma öğrencisi velisiyle öğretmenin sıkı diyalog içerisinde bulunması çok önemlidir. Ailenin yönlendirilmesi ve çocuğun desteklenmesi adına ilişkiler sıkı olmalıdır.

K7: ...Olumlu bir etki oluşturur. Aile bazen durumu kabullenme de zorluk çekiyor. Durumun farkında olan ailenin çocukları ile daha kolay yol alınıyor.

K8: ...Aileler çocuklarının durumlarını kabullenmekte zorlanmaktadırlar. Aileler okulda ve öğretmene güvendiği takdirde sorunlar aşılabilmektedir.

K11: ...Kaynaştırma öğrenci hakkında aileler öğrenemeyecek korkusu, ilgilenmemeleri gibi sorunlar yaşanabilir. Öncelikle öğrencinin ailesi öğretime yardım etmesi sağlanarak sorun çözülebilir.

K12: ...Kaynaştırma eğitimi sürecinde aile en az öğrenci kadar önemli faktördür. Aile ile işbirliği içinde olunması, evde verilen etkinliklerin tekrarında öğrenciye destek açısından da okulda öğrenci için ekstra çalışmalar etkili olur.

K13: ...Ben şimdiye kadar kaynaştırma eğitimi vermedim. Bu yüzden fikrim yok.

K14: ...Aile çok önemli. Çocuğunun durumunu kabul ettiğinde gelişme olabiliyor.

K15: ...Ailelerin kaynaştırma öğrencilerini normal görmeye çalışmaları bir sorundur.

K16: ...Aile çocuğunun durumunun farkındaysa ve kabul ediyorsa, ilerlemesi için gayret gösterip öğretmeni de destekliyorsa sıkıntı olmuyor.

K17: ...Öğrencilerin gelişimi hakkında velilere bilgilendirme yapılmalı. Ev ziyaretleri ve rutin toplantılar önemlidir.

K18: ...Ailelerle yapılan iletişim öğrencilerin sorunlarını aşmada etkili olmaktadır. Aile bilinçsizliği, iletişim eksikliği işbirliğine yönelik eksikler vardır.

K19: ...Aile çok önemlidir. Ailenin çocuğunun durumunu, seviyesini iyi bilmesi gerekir.

K20: ...Aile ile kurulan diyalog, görüş alışverişi, karşılıklı samimiyet ve anlayışla hiç sorun yaşamadım.

K21: ...Aile okul ilişkileri önemlidir.

K22: ...Aile çok önemli. Aileyle hiçbir sorun yaşamadım.

K23: ...Tabiki aile çoğu zaman kabul etmediği için sorunlar çıkıyor.

K24: ...Aile ile iletişim çok önemlidir. Çocuğun gelişimi için olumludur.

K25: ...Öğrenci öğretmen veli saç ayağı oluşturmalıdır.

Yedinci olarak, katılımcı öğretmenlere "kaynaştırma eğitimi alanında velilere yönelik ne gibi etkinlikler yürütülmektedir? Bu faaliyetleri yeterli buluyor musunuz? Bu alanda velilerde farkındalık oluşturmak adına ne gibi çalışmalar yapılmalıdır? Sorusu yöneltilmiştir

Kaynaştırma eğitimi sürecinde öğrencilerin velilerinin farkındalıklarının artırılması ve konu ile bilinç düzeylerinin geliştirilmesi için yapılan ve yapılması gereken etkinlik faaliyetler hakkında öğretmenlerin görüşleri şu şekilde oluşmuştur:

K1: …Dünya ve ülkemizde başarı elde etmiş özel insanlarla tanıştırılmalı. İl ve ilçelerde bu öğrenci ve velilerin kaynaşma lokalleri olabilir.

K2: …Velilerin durumu kabullenmeleri desteklenmelidir.

K3: …Velilere de seminer vs. verilmeli, bunlar maalesef yeterli değildir.

K4: …Etkinliklere katılımları sağlanabilir.

K6: …Veliler bilgilendirilmeli. Velilerde farkındalık oluşturulmalıdır. Veliler için yürütülen çalışmaları eksik buluyorum.

K7: …Öğrenci hakkında veliye bilgi verilir. Rehberlik servisi ile görüşür. Veliye verilecek psikolojik desteğin her şeyden kıymetli olduğunu düşünüyorum.

K8: …Velilere yönelik nasıl bir faaliyet yapıldığını bilmiyorum. Ama onlara da gerekli eğitimler verilmeli diye düşünüyorum.

K11: …Kaynaştırma öğrencisini sınıftaki bütün aktivite ve etkinliğe katarak veliyi ve öğrenciyi kazanabiliriz.

K12: …Bazı veliler çocukları için endişeli olabilirler. Bunlara yönelik seminer çalışmaları aile toplantıları yapılabilir.

K13: …Okul rehberlik servisimiz bu konuda belli aralıklarla brifing veriyor.

K14: …Bazı veliler bu durumu kabul edemiyor. Velinin öğretmen dışında birisi tarafından çocuğun durumu konuşulmalı.

K15: …Velilere farkındalık oluşturmak için kendilerine eğitim verilmelidir.

K16: …Problemleri biriktirmeden hemen iletişim kurarak bildiriyorum. Birlikte daha çok zaman geçiriyoruz. Okulda okul dışında etkinlikler yapıyoruz.

K17: …Velilere sık sık ev ziyareti yapılmalı. Onlara yönelik seminer konferans verilmeli. Faaliyetler yetersizdir.

K18: …Veli ziyaretleri, kurslar, seminerler düzenlenmelidir. Faaliyetler yetersizdir. Kaynaşma günleri düzenlenir.

K19: …Velilere yönelik etkinlik yok. Yapılması ve velilerin konuyla ilgi bilgi sahibi olması gerekir.

K20: …Velilere çocuğa en doğru yaklaşım tarzını göstermede konuyla ilgili, temel bilgileri edindirme de, psikolojik destek almada bazı çalışmalara ihtiyaç vardır.

K22: …Rehber öğretmen tarafından velilere bilgi verilmektedir.

K23: …Velilere kurslar verilmeli. Öğrencilere geliştirici sosyal alanda kurslar açılmalı.

K24: …Velilere yönelik yapılacak eğitimlerde velinin mutlaka aktif katılımı sağlanmalıdır.

K25: …Zaman zaman okulumuzdaki rehberlik öğretmenimiz öğrenci velilerini bilgilendirici toplantılar yapmaktadır.

Sekizinci olarak, katılımcı öğretmenlere "kaynaştırma eğitimi noktasında sınıf öğretmenlerinin tutumu nasıl olmalıdır? Kaynaştırma eğitimini uygulayan öğretmenler kendilerini geliştirme konusunda neler yapmalıdır? Sorusu yöneltilmiştir

Araştırmaya katılan öğretmenler, kaynaştırma eğitimi noktasında sınıf öğretmenlerine önemli görevler düştüğünü belirtmiştir. Kaynaştırma eğitimi veren öğretmenlerin kendilerini geliştirme noktasında neler yapması gerektiği yönünde farklı görüşler ortaya konulmuştur:

K1: …Bu öğrencilerle daha özel ilgilenmelidir. Akademik yayınları takip edebilmelidir.

K2: …Öncelikle çocuğu tanımalı ve ona uygun ortam oluşturmaya çalışmalı.

K3: …Rehberlik araştırma merkeziyle iletişim içinde ve diğer kaynaştırma eğitimi veren öğretmenlerle bilgi alışverişinde olmalıdır.

K4: …Ayrı bir ilgi gerektiği için sınıf öğretmenleri zorlanıyor. Rehber öğretmenlerinden yardım alınabilir.

K5: …Mümkün olduğunca sezdirmemeli. Bu çocukla mutlaka gruplara alınmasında yardımcı olunmalı. Onlara da görevler verilmelidir.

K6: …Kaynaştırma öğrencisi olan öğretmenler kurs ve seminerlere katılarak kendilerini geliştirebilir.

K8: …Allah bol sabır versin. Bence öğretmen hoşgörülü olmalı, biraz vurdumduymaz olmalı, kaynaştırma öğrencisine farklı davranmamalı.

K11: …Kaynaştırma öğrencisini sever ve yardım etmeyi öğretmeyi istemelidir. Kaynaştırma öğrencisi diye sınıfın bir köşesine kayıp yok diye davranmamalıdır.

K12: …Kaynaştırma öğrencileri dışlanmamalıdır. Bu öğrenciler sadece diğer öğrencilere göre daha özel bir eğitime ihtiyaç duymaktadırlar. Kendilerini geliştirebilecek bireylerdir. Öğretmen gerekli çabayı gösterirse zaten bu öğrenciler öğrenebilirler. Sabırlı olunmalı ve işbirliği içinde çalışmalar yapılmalıdır.

K14: …Çocuğu olduğu gibi kabul etmeli. Ama derslerde çocuğu diğerlerinden ayırmamalı.

K15: …Hizmet içi eğitim faaliyetleri, yüksek lisans vb. eğitimler verilebilir.

K16: …Benim öğrencim diğer konuda arkadaşlarıyla aynı kategori de düşünülmek istiyor. Ayrı tutulmaktan rahatsız oluyor. Bu yüzden yeterli olduğu konularda daha fazla ön plana çıkarıyorum.

K17: …Sınıf öğretmeni öğrencinin yetersizlik alanını tespit etmelidir. Onlar karşı hassas ve duyarlı olmalıdır.

K18: …Sınıf öğretmeni olumlu tutum sergilemelidir. Bu alanda eğitici kitaplar okumalıdır.

K19: …Yöntem ve teknikler araştırılmalı.

K20: …Kaynaştırma öğrenciye güven verici, cesaretlendirici, umut veren bir moral kaynağı olmalıdır. Uzmanların görüşlerini ve ilgili yayınların takibini yapmalı.

K22: …Kaynaştırma öğrencisini destekleyici, motive edici sözler söyleyerek ona destek olmalı.

K24: …Yeni gelişmeleri mutlaka takip etmeliyiz.

K25: …Akademik yayınları takip etmeli ve öğrenciye sağ duyuyla yaklaşmalıdır.

Dokuzuncu olarak, katılımcı öğretmenlere "kaynaştırma eğitiminde okul yönetimi ve okul çalışanlarının süreci benimsemesi nasıl bir etki oluşturur? Sorusu yöneltilmiştir

Kaynaştırma eğitiminde okul yönetimi ve okul çalışanlarının süreci benimsemesini pozitif/olumlu etki yapacağı (K1, K2, K10, K14), kaynaştırma öğrencisi açısından olumlu sonuçlar doğuracağı (K6), kaynaştırma eğitimi sürecine katkı sağlayıp, süreci hızlandıracağı yönünde görüşler ortaya konulmuştur (K3). Sürecin sahiplenilmesinin başarıyı artıracağı yönünde diğer görüşler şu şekilde sıralanabilir:

K7: …Okul yönetimi ve okul çalışmaları öğretmenin yükünü hafifletici bir tutum içinde olması gerekebilir.

K8: …Olumlu olacağı kanaatindeyim. Ama benimsemek sorunu çözmeye değil sorunu kabullenmeye yarar.

K11: …Okul idaresi ve yönetimin ilgisi eğitim ve öğretimi etkili hale getirir.

K12: …Eğer sınıf öğretmeni ekstra destek eğitime ihtiyacı olduğunu düşünüyorsa öğrencisinin, bu noktada okul yönetimi destek eğitime uygun prosedürlerde öğretmenini desteklemelidir.

K15: …Süreci benimsemek, sahiplenmek başarı oranını şüphesiz artırır.

K16: …Öğrencinin problem seviyesine göre beklentiler olmalı. Yapamayacağı hiçbir şeyden sorumlu tutulmamalı. Problem bilindiği için sorun da olmayacaktır.

K17: …Okul yönetimi planlama ve süreci iyi takip etmelidir. Veli ve öğretmen arasındaki koordinasyonu sağlamalı.

K18: …Okul yönetimi, öğretmen ve velilere eğitici faaliyetler yapmada öncülük etmelidir.

K19: …Öğretmen ve öğrenciye yardımcı olunması için beraber hareket edilmeli, öğretmenin istek ve sıkıntıları dikkate alınmalıdır.

K20: …Okulda çocuğun kabul gördüğünü gözlemlemek, okul yönetimi ve diğer personelle olumlu iletişim kurmak çocuğun eğitim ortamına katkı sağlar.

K22: …Okulda çocuğun mutlu olabilmesi için okul yönetiminin ve okul çalışanlarının ilişkilerinin iyi olması gerekmektedir.

K24: …Eğitim öğretim bir takım çalışmasıdır. Olumlu katkıları olacaktır.

K25: …Planlı bir işbirliğinin ve kabullenmenin başarıyı arttıracağını düşünüyorum.

Onuncu olarak, katılımcı öğretmenlere "kaynaştırma eğitimini iyileştirme ve geliştirme faaliyetleri kapsamında destekleyici olarak bu alanda çalışma yapan Rehberlik Araştırma Merkezleri, İlkokullar ve Üniversitelerle nasıl bir işbirliği yürütülmelidir? Sorusu yöneltilmiştir

Kaynaştırma eğitimi sürecinde, farklı kişi, kurum ve kuruluşlarla işbirliği yapılmasının, kaynaştırma eğitimini iyileştirici ve geliştirici etkisinin olacağı yönünde görüş birliği hâkim olmuştur. Bu konuda kişi ve kurumlarla nasıl bir işbirliği yürütüleceği konusunda farklı görüşler ortaya konulmuştur:

K1: …Tüm paydaşlar iletişim halinde olmalı.

K3: …Sürekli iletişim halinde olunmalı onlardan destek alınmalı.

K4: …Sık sık toplantılar yapılıp karşılaşılan sorunlar tartışılabilir, çözüm yöntemleri geliştirilebilir.

K6: …İşin içine kaynaştırma öğrencisi olan öğretmenleri de olmalıdır. Çünkü uygulayıcı olan öğretmenlerdir.

K7: …Rehberlik araştırma merkezleri bir öğrenci ile görüştüğünde karar vermeden öğretmenle sadece evrak üzerinden değil yüz yüze de görüşmeli. Sınıf ortamında gözlemi yapılmalı. Ona göre karar verilmeli.

K8: …Diğer ülkelerdeki yayınlar, uygulamalar incelenmeli, Türkçeye çevrilmeli, faydalı olanların okunması teşvik edilmeli.

K12: …Temelden başlanmalıdır. Ne kadar erken teşhis edilirse çocuktaki farklılık, bu kurumlar bir arada yürütmelidir çalışmaları. Rehberlik araştırma merkezlerindeki bireyleri gözlemlenmelidir. Yetkililer sürekli iletişim halinde olmalıdır.

K15: …Yüksek lisans gibi eğitim seviyeleri, tüm öğretmenler için çekici hale getirilmelidir.

K16: …Nitelikli eğitmenler tarafından eğitim verilmeli. Sadece seminer sürecinde değil problemle karşılaşıldığı anda her zaman açık kapı olmalı.

K17: …Üniversite bu alanda öğrenci, öğretmen velilere yönelik eğitici, bilgilendirici faaliyetler yapmalıdır.

K18: …Birlikte işbirliğini arttırmalıdır. Eğitici faaliyetlerin düzenlenmesinde katkıda bulunmalıdır.

K19: …Sınıf öğretmenine yöntem materyal konusunda yardımcı olmalılar.

K20: …Son yıllarda rehberlik ve araştırma merkezleri, üniversite ile okulların yeterli düzeyde işbirliği yaptığına inanıyorum.

K24: …Kaynaştırma eğitimi faaliyetleri bu kurumlarla eşgüdüm halinde yürütülmelidir.

K25: …Planlama, uygulama ve geri dönüşlerin nasıl alındığı konularında işbirliği yapmalarının doğru olduğunu düşünüyorum.

On birinci olarak, katılımcı öğretmenlere "kaynaştırma öğrencilerine yönelik ayrı bir sınıf oluşturulmalı mıdır? Böyle bir sınıfın oluşturulmasının avantajları ve dezavantajları nelerdir? Sorusu yöneltilmiştir

Kaynaştırma öğrencilerine yönelik ayrı bir sınıf oluşturulmasının uygun olmayacağı yönünde görüş belirten öğretmenler (K7, K11, K12, K16, K17, K18, K24, K25) bu tip bir sınıf oluşturulmasının olumsuz etkileri olacağını belirtmiştir:

K7: …Ayrı bir sınıf oluşturmak için öğrencilerin özelliklerinin birbirine yakın olması gerekir. Fakat her kaynaştırma öğrencisi diğerinden çok farklılık göstermektedir. Birinin öğrenme güçlüğü varken diğerinin ortopedi sorunu oluyor. Ayrı sınıfı olumlu bulmuyorum.

K11: …Hayır kaynaştırma öğrencileri sınıf içine dâhil edilmelidir. Ayrı sınıf öğrenciyi mutsuz eder.

K12: …Bu öğrenciler özel eğitime ihtiyaçları olsa, zaten özel eğitim uygulama okullarına giderlerdi. Farklı bir sınıfta, ayrı tutularak eğitim görmeleri, normal ilkokullarda dışlanmalarına sebep olabileceği için, bence sınıf içinde diğer arkadaşlarıyla eğitim almalıdır.

K16: …Öğrencinin seviyesine bağlı bir durum. Çok ağır değilse uyum sağlayabiliyorsa kesinlikle normal sınıfında devam etmeli. Diğerleri gibi kaynaştırmalı öğrencileri de, diğerleriyle yaşamayı öğrenmelidir.

K17: …Oluşturulması yanlıştır. Böyle bir sınıf oluşturulması öğrencileri ve velileri akranlarından soyutlar.

K18: …Hayır. Hiçbir avantajı olamaz. Öğrenciler akranlarıyla normal eğitim ortamında eğitim görmelidir.

K24: …Oluşturulmamalıdır. Bu tip çocuklar akranlarıyla beraber eğitim almalı, ama uzmanlar destekleyici eğitimler vermelidir.

K25: …Oluşturulmamalıdır. Eğer hepsi kaynaştırma eğitimi olan öğrencilerden bir sınıf oluşturulursa çocuklar olumlu etkileşim içine giremez.

Kaynaştırma öğrencilerine yönelik ayrı bir sınıf oluşturulmasının uygun olacağı veya öğrencinin durumuna göre değerlendirilmesi gerektiği yönünde görüş belirten öğretmenler (K1, K2, K3, K4, K5, K6, K8, K14, K15, K20, K22) bu tip bir sınıf oluşturulmasının etkilerini şu şekilde sıralamıştır:

K1: …Öğrencinin durumuna göre değerlendirilebilir. Otizmli bir öğrenci ile hafif düzey yetersiz bir öğrencinin ortamı aynı olmamalı.

K2: …Durumu ağır öğrencilere ayrı bir sınıf oluşturulmalı. Ağır öğrenciler diğer öğrencileri olumsuz etkileyebilir.

K3: …Çok ağır düzeyde olanlar için mutlaka olmalıdır.

K4: …Ayrı bir sınıf olmalı ama arada sırada olsa diğer normal sınıftaki etkinliklere katılmalı.

K5: …Evet bu konuda eğitim almış özel eğitim öğretmenlerinin daha faydalı olacağını düşünüyorum.

K6: …Kaynaştırma öğrencilerine ayrı bir sınıf oluşturulmalıdır. Bu sınıflarda kendilerini daha iyi ifade edeceklerini düşünüyorum.

K8: …Kesinlikle oluşturulmalı. Birebir ilgilenmek açısından ayrı sınıf daha uygundur. Diğer öğrencilerin de hakkı gözetilmelidir.

K14: …Oluşturulmalıdır. Çocuk kendi gibi olan öğrencilerin yanından kendini daha mutlu ve başarılı hisseder.

K15: …Ayrı bir sınıf imkânlar dâhilinde oluşturulabilir.

K20: …Kısmen bire bir öğrenme ortamı çocuğa kaliteli bir öğretim ortamı sağlar. Ancak bazen de arkadaşlarıyla birlikte olması gerekir.

K22: …Çocuğun seviyesine göre sınıf oluşturulabilir. Böyle bir sınıfta olan öğrencileri de kendi yaşıtlarıyla iletişim kurabilmesi adına bazı günler gönderilebilir.

On ikinci olarak, katılımcı öğretmenlere "kaynaştırma öğrencilerin sınıfa ve okula uyumunu sağlamada neler yapılmalıdır? Sorusu yöneltilmiştir

Kaynaştırma öğrencilerinin sınıfa ve okula uyumunu sağlamada neler yapılması gerektiği konusunda farklı görüşler ortaya konulmuştur:

K1: …Evdeki ortamında bulunan ve hoşuna giden özel materyaller okula getirilebilir.

K2: …Öğrenciyi tanımalı ve aile ile işbirliği yapmalı.

K3: …Okul öğretmen veli işbirliği içinde olmalıdır.

K6: …Öğrenciler bu konuda bilgilendirilirse öğretmen ve diğer öğrenciler işbirliği içerisinde hareket ederse uyumu kolaylaşır.

K7: …Öğretmenin olumlu bir tutum geliştirmesi, diğer öğrencilerin durumdan haberdar edilmesi, kaynaştırma öğrencisinin değerli bir birey olduğunun hissettirilmesi gerekir.

K11: …Kaynaştırma öğrencisi zor olmasına rağmen ilgi her şeyi çözer.

K12: …Onlara mutlu olabilecekleri bir ortamda oldukları hissi verilmelidir. Dışlanmadıkları, diğer öğrenciler gibi normal oldukları düşündürülmelidir. Yapabilecekleri her türlü etkinlikte yer almalarına izin verilmelidir.

K13: …Bazı kaynaştırma öğrencileri okula daha hazır ve istekli olabilir.

K14: …Durumu kabul edilip, normal bir şekilde davranılmalıdır.

K16: …Dışarıda pasif rol vermektense, içeride aktif rol almalılar. Öğretmen olarak biz onlara farklı, diğerlerinin dikkatini çekecek şekilde davranmazsak onlarda ortama daha rahat, uyum sağlarlar. Akran davranışlarından etkilenir. Öğretmende arada set olur.

K17: …Veli gezileri düzenlenmelidir. Bilgilendirme faaliyetleri yapılmalıdır. Sosyal kültürel etkinlikler yapılmalıdır.

K18: …Bol bol oyunlar oynatılmalıdır. Sınıf içinde görevler verilmelidir.

K19: …Öğretmen, öğrenciler, rehberlik servisi, idare ve veliyle birlikte hareket edilmelidir.

K20: …Okul yönetimi, öğretmen aile, çevre, materyaller, moral motivasyon bir bütün olarak işlev görmelidir.

K22: …Öğretmen, veli, okul, rehber öğretmen işbirliği içinde olmalı.

K24: …Veli ile iyi iletişim kurulmalı. Çocuğun bütün özelliklerini öğrenmeliyiz.

K25: …Saygı sevgi ve özveriyle daha fedakar olmak ve konuları öğrenci seviyesine indirerek anlatmak gerekir.

On üçüncü olarak, katılımcı öğretmenlere "kaynaştırma eğitiminde karşılaşılan sorunlar ve sorunlara yönelik çözümler ile ilgili başka söylemek istedikleriniz nelerdir? Sorusu yöneltilmiştir

Araştırmaya dahil edilen öğretmenler, kaynaştırma eğitiminde karşılaştıkları sorunların neler olduğunu ve sorunlara yönelik hangi çözümler sunulması gerektiği konusunda farklı görüşler ortaya koymuştur:

K1: …Destek eğitim odaları amacı dâhilinde kullanılırsa daha iyi olur.

K3: …Kaynaştırma olan öğrenciler ilgililer tarafından sınıf içinde gözlemlenmeli, öğrencinin durumuna göre rapor verilmelidir.

K6: …Kaynaştırma öğrencisi olan öğretmenin yükü fazla ve sınıfta birlikte bu öğrencilerin eğitim ve öğretime katılımı zor olmakta. Ekstradan sabır ve emek isteyen bir öğretim sürecidir.

K11: …Öğrenciyi sınıfta etkinlik yapmak zorluyor. Etkinlik bulmak zor oluyor. Özveri isteyen bir durumdur.

K12: …Bu öğrenciler engelli değildir, sadece biraz daha özel eğitime ihtiyacı olan bireylerdir. Bunu unutmamak gerekir.

K16: …Olması gereken seviyenin çok altındaysa uyum daha zor. Eğitim hizmetlerinin aynı anda onun seviyesine göre olması gerekir. Ailenin kabullenmeyebilir. Buna çözüm olarak, farkında olmak, aileyle işbirliği içinde olmak, aktif rol vermek.

K17: …Bu alanda veli, öğretmen, öğrencilere yönelik bilinçlendirme faaliyetlerine yönlendirmeliyiz. Çalışmalarda süreç iyi takip edilmelidir.

K18: …Bütün kurumlarla işbirliği yapılmalıdır; Aile Sosyal Politikalar, Gençlik Spor ve Milli Eğitim Bakanlıklarıyla etkileşim içinde hareket edilmelidir.

K20: …Kaynaştırma öğrencisi ve aileye bakış açımızı zenginleştirmeli ve yeterli hale gelmelidir.

22: …Bütün öğretmenlere kaynaştırma eğitimi programı aldırılmalı.

K24: …Çocuğu olduğu gibi kabul etmeliyiz. Özellikle aile kabul etmelidir.

K25: ...Aileler bu konuda daha da bilinçlendirilirse kaynaştırma eğitiminde daha çok başarı yakalanabileceğine inanıyorum.

Araştırmada elde edilen bilgiler dikkate alındığında, kaynaştırma eğitimi veren ve/veya verecek olan öğretmenlere yönelik kaynaştırma eğitimi programı düzenlenmesi, öğrenci-öğretmen-veli etkileşiminin sağlanması önemli bir husustur. Kaynaştırma eğitimi sürecinde rol oynayan, kamu kurum ve kuruluşları, özel sektör kuruluşları ve sivil toplum kuruluşları ile işbirliğine gidilmesi de önem arz etmektedir.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği (2018) ve diğer yasal düzenlemeler ve özel eğitime yönelik faaliyet gösteren kurumsal mekanizmalar göz önüne alındığında, Türkiye'de eğitim-öğretim faaliyetlerinin her kademesinde kaynaştırma eğitimi uygulamalarına yer verilmeye çalışıldığı, kaynaştırma eğitimi öğrencilerinin örgün eğitimi içerisinde akranları arasında normal eğitim seviyelerine çıkarılmasına yönelik çabaların ortaya konulduğu dikkati çekmektedir. Bu bağlamda, anayasal güvence altına alınmış eğitim hakkı ekseninde, kaynaştırma eğitimine yönelik ortaya konulan kanun, yönetmelik, genelge gibi yasal düzenlemelerin hayata geçirilmesi önem arz etmektedir. Bununla birlikte, Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü, İl Milli Eğitim Müdürlükleri'nde Özel Eğitim ve Rehberlik Şubeleri ve illerde Rehberlik Araştırma Merkezi Müdürlükleri aracılığıyla kaynaştırma eğitimine yönelik çalışmalar ve faaliyetler yürütülmektedir. Kaynaştırma eğitimine yönelik kurumsal çerçeve içerisinde okul müdürlükleri ve öğretmenler de önemli görevler yürütmektedir.

Buradan hareketle ilkokullarda görev yapan sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimine yönelik bakış açılarını tespit etmek amacıyla gerçekleştirilen araştırma sonucunda elde edilen bilgiler ve bulgular dikkate alındığında ortaya konulacak tespitler şu şekilde sıralanabilir:

Araştırmanın ilk bulgusu, araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimine yönelik bakış açısının olumlu olduğudur. Bu çerçevede, araştırmaya dâhil edilen öğretmenlerin çoğunluğunun (20 öğretmen) kaynaştırma eğitiminin gerekli olduğu yönünde beyanda bulunduklarının altı çizilebilir. Kaynaştırma eğitimi ile öğrencilerin davranışlarının olumlu yönde iyileştiği ve öğrenci başarı düzeylerinin yükseldiği yönünde yaygın kanaat oluşmuştur. Araştırmaya katılan öğretmenlerin çok küçük bir kısmı (5 öğretmen) kaynaştırma eğitiminin gerekli olmadığını belirtmiş ve kaynaştırma eğitimi alacak öğrencilerin kendi düzeyindeki sınıflarda kapsayıcı bir eğitim görmelerinin daha uygun olacağı yönünde görüş ortaya koymuşlardır. Kaynaştırma eğitimi ile ilgili daha önce gerçekleştirilen çalışmalar incelendiğinde, Çankaya (2010), Güleryüz (2014), Güleryüz ve Özdemir (2015), Anılan ve Kayacan (2015) tarafından gerçekleştirilen araştırmalar da benzer sonuçlar elde edilmiş ve öğretmenler kaynaştırma eğitimine yönelik olumlu görüş bildirmişlerdir. Bunun yanında, Ekşi (2010) tarafından gerçekleştirilen araştırmada "özel eğitim öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimi ile ilgili tutumlarının sınıf öğretmenlerine göre daha olumlu olduğu" tespiti dikkati çekmektedir. Demir ve Açar (2011) tarafından yürütülen çalışmada ise farklı bir bulgu ortaya konulmuş, "görüşme yapılan öğretmenlerin yaklaşık üçte ikisinin kaynaştırma eğitimini desteklemediği tespit edilmiştir.

Araştırmanın ikinci bulgusu; araştırmaya katılan öğretmenlerin büyük bir çoğunluğunun (20 öğretmen) kaynaştırma öğrencilerine yönelik kurs, seminer gibi eğitim faaliyetlerine katıldığı sadece 5 öğretmenin bu alanla ilgili herhangi bir etkinliğe katılmadığıdır. Bunun yanında, kaynaştırma eğitimine yönelik gerçekleştirilen etkinlik ve faaliyetlerin verimli, etkin ve işlevsel olmadığı; neredeyse tüm öğretmenler tarafından vurgulanmıştır. Eğitim faaliyetlerinde görev alan eğitmenlerin yeterli donanıma sahip olmadığı, alana hâkim olmadığı, eğitimlerin uygulamaya yönelik değil teorik bilgiler içerdiği yönünde eleştiriler ortaya konulmuştur. Konu ile ilgili daha önceki çalışmalar incelendiğinde Yekeler (2005) tarafından yürütülen çalışmada sınıf öğretmenlerinin özel eğitim konularında hizmet içi eğitim kursuna katıldıkları görülmüştür. Battal (2007) tarafından yürütülen araştırmada ise farklı bir bulgu ortaya konulmuş ve "sınıf öğretmenlerinin lisans düzeyinde yeterli bir "Kaynaştırma Eğitimi" almamış olabilecekleri tespitinde bulunulmuş, bu nedenle de sınıf öğretmenleri ve branş öğretmenlerine yönelik kaynaştırma eğitimine ilişkin tanılama, ilke, uygulama ve değerlendirme basamaklarında yeterince bilgiye sahip olabilmeleri için hizmetçi eğitim programları düzenlenmesine" yönelik öneriler getirilmiştir. Ergin, Akseki ve Deniz (2012) tarafından yapılan çalışmada ise yine farklı bir bulgu ortaya konulmuş ve "dikkat eksikliği, öğrenme güçlüğü, hiperaktivite, eğitim teknolojisi (bilgisayarı öğretim amaçlı kullanma vd.) konularında öğretmenlerin hizmet içi eğitim ihtiyaçlarının öncelikli olduğu" sonucu tespit edilmiştir.

Araştırmanın üçüncü bulgusu, kaynaştırma öğrencilerine yönelik hazırlanmış materyallerin yetersiz olduğu görüşüdür. Bu görüş, katılımcıların neredeyse tamamı tarafından ifade edilmiştir. Kaynaştırma eğitimine yönelik materyallerin olmadığı ve öğrencilerin seviyesine uygun olarak materyal geliştirmenin gerekli olduğu araştırmada tespit edilmiştir. Konu ile ilgili önceki çalışmalar incelendiğinde Ekşi (2010) tarafından yürütülen çalışmada "sınıf öğretmenlerine yönelik kaynaştırma uygulamasının nasıl yürütüleceğine ilişkin bilgilendirme cd ve kitapçıklar hazırlanıp öğretmenlere dağıtılması gerektiği yönünde tespitte bulunulmuştur." Balo (2015) tarafından gerçekleştirilen araştırmada ise sınıf öğretmenleri, okul müdürleri ve rehber öğretmenler kaynaştırma eğitiminde bazı materyallerin kullanılması gerektiğinin önemini ifade etmiştir. Araştırmada, görsel, işitsel ve öğrencinin bireysel özelliklerine göre materyaller kullanılmasının önemli olduğu tespit edilmiştir.

Araştırmanın dördüncü bulgusu, "kullanılan yöntem ve tekniklerin iyileştirilmesi, geliştirilmesi ve yöntem teknikler konusunda eğitimler verilmesi kaynaştırma eğitiminde başarı düzeyini artıracağı" yönünde tespitin ortaya konulmasıdır. Konu ile ilgili

daha önceki çalışmalar incelendiğinde Balo (2015) tarafından gerçekleştirilen araştırmada "öğrencilerin yapılandırmacı yaklaşıma uygun olarak yaparak yaşayarak öğrenmesinin faydalı olacağı" sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmanın beşinci bulgusu kaynaştırma eğitimi uygulamalarında, fiziksel ortamın (sınıf ortamı) etkili olduğudur. Bunun yanında, sınıf öğretmenin tutumunun ve diğer öğrencilerin konu hakkında bilgi sahibi olmasının kaynaştırma eğitiminde başarı düzeyini artıracağı yönünde görüş oluşmuştur. Konu ile ilgili daha önceki çalışmalar incelendiğinde Yekeler (2005) tarafından yürütülen çalışmada, sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimine yönelik tutumlarında anlamlı farkların bulunmadığı ve bu konuda olumlu bir tutum sergilendiği tespit edilmiştir. Çankaya (2010) tarafından yürütülen araştırmada da "kaynaştırma eğitimi uygulamalarına ilişkin olarak kişilerin ve kurumların tutumlarının genelde olumlu olduğu" sonucu tespit edilmiştir. Ekşi (2010) tarafından yürütülen araştırmada ise farklı bir bulgu ortaya konulmuş "özel eğitim öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimi ile ilgili tutumlarının sınıf öğretmenlerine göre daha olumlu olduğu" belirlenmiştir. Gök (2013) tarafından yapılan araştırmada ise "öğrencilerin kaynaştırma öğrencisini kabullenememesi" gibi farklı bir bulgu ortaya çıkmıştır.

Araştırmanın altıncı bulgusu, ailelerle etkileşim içinde hareket edilmesi, ailelerin/velilerin bilinçlendirilmesi ve ilgi düzeyinin artırılması kaynaştırma eğitiminin başarı düzeyini artıracağıdır. Konu ile ilgili daha önceki çalışmalar incelendiğinde Anılan ve Kayacan (2015) tarafından yürütülen çalışmada, "kaynaştırma öğrencisi olan sınıflardaki diğer velilerin bu öğrencilere yönelik genelde olumsuz düşünmedikleri" yönünde tespit ortaya konulmuştur. Balo (2015) tarafından yürütülen araştırmada "ailelerle işbirliği yaparken değişik konularda zorluklar yaşadıkları" gibi bir bulguya rastlanmıştır.

Araştırmanın yedinci bulgusu, kaynaştırma eğitiminde okul yönetimi ve okul çalışanlarının süreci benimsemesi ve içselleştirmesinin başarı düzeyini artıracağıdır. Konu ile ilgili daha önceki çalışmalar incelendiğinde Kara (2016) tarafından yürütülen araştırmada "kaynaştırma eğitimi sürecindeki tüm ilgililerin desteğinin sınıf öğretmeninin iş yükünü hafiflettiği ve motivasyonunu arttırdığı" saptanmıştır. Esmer, Yılmaz, Güneş ve Tarım (2017) tarafından yürütülen araştırmada ise farklı bir bulguya ulaşılmıştır. Çalışmada "kaynaştırma eğitiminde öğretmenler ile diğer paydaşlar arasında yeterli düzeyde işbirliğinin olmadığı, öğretmenlerin bu süreçte hem kişisel hem de mesleki olarak çeşitli sorunlar yaşadıkları" sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmanın sekizinci bulgusu; kaynaştırma eğitimini iyileştirme ve geliştirme faaliyetleri kapsamında destekleyici olarak bu alanda çalışma yapan Rehberlik Araştırma Merkezleri, İlkokullar ve Üniversitelerle işbirliği içerisinde hareket edilmesinin kaynaştırma eğitiminin işlevselliğini artıracağıdır. Konu ile ilgili daha önceki çalışmalar incelendiğinde Esmer, Yılmaz, Güneş ve Tarım (2017) tarafından yürütülen çalışmada "kaynaştırma eğitiminde öğretmenler ile diğer paydaşlar arasında yeterli düzeyde işbirliğinin olmadığı" tespitinde bulunulmuştur. Benzer bir sonuçta Balo (2015) tarafından yürütülen çalışmada ortaya çıkmıştır. Buna göre "sınıf öğretmenleri ve okul idarecilerinin, Rehberlik Araştırma Merkezleri ile zaman zaman sıkıntılar yaşandığı" şeklinde bir bulgu ortaya konulmuştur.

Kaynaştırma eğitimi alan öğrencilere yönelik ayrı bir sınıf oluşturulmasının doğuracağı sorunları dikkate alarak, kaynaştırma eğitiminin normal sınıf içerisinde diğer öğrenciler ile birlikte yürütülmesinin başarı düzeyini artıracağı yönünde görüşler de dikkati çekmektedir. Bununla birlikte, kaynaştırma öğrencilerine yönelik ayrı bir sınıf oluşturulmasının sağlayacağı avantajları da vurgulayan görüşler ortaya konulmuştur. Konu ile ilgili daha önceki çalışmalar incelendiğinde Deniz ve Çoban (2019) tarafından yapılan çalışmada "öğretmenler tarafından kaynaştırma eğitiminin ayrı okul ve sınıflarda yapılması gerektiğine" yönelik öneriler dikkati çekmektedir. Anılan ve Kayacan (2015) tarafından yürütülen çalışmada ise "öğretmenlerin sınıf yönetiminde ve bu öğrencileri kontrol etmede zorlandıkları" gibi farklı bir bulgu tespit edilmiştir.

ÖNERİLER

Araştırmada elde edilen tespit ve bulgular dikkate alındığında, kaynaştırma eğitiminin iyileştirilmesine yönelik olarak ortaya konulabilecek öneriler şu şekilde sıralanabilir:

1. Kaynaştırma eğitimi veren/verecek olan öğretmenlerin lisans ve lisansüstü eğitim düzeyinde akademik ilgi ve bilgi düzeylerinin artırılmasına yönelik çalışmaların yanı sıra sınıf öğretmenlerinin lisans eğitimi döneminde kaynaştırma eğitimine yönelik dersler müfredata konulabilir.
2. Öğretmenlere yönelik, kaynaştırma eğitimi konusunda verilecek hizmet içi eğitim programlarının içerik ve uygulamalarının iyileştirilmesine yönelik girişimlere ağırlık verilerek bu eksende, öncelikle yerel ve bölgesel çevre şartları dikkate alınmak suretiyle uygulamaya dönük eğitim programları oluşturulabilir.
3. Kaynaştırma eğitimine yönelik kongre, sempozyum, seminer ve çalıştay gibi akademik faaliyetlerin gerçekleştirilmesinde üniversiteler başta olmak üzere, diğer kurum ve kuruluşlar ile işbirliği gerçekleştirilebilir.
4. Materyal geliştirme konusunda beceri atölyeleri yaygınlaştırılabilir ve öğrencilerin yapılandırmacı yaklaşım modelini destekler türde eğitim görmelerine imkân sağlayacak değişik materyallerin üretilmesi sağlanabilir.
5. Aile, öğretmen, okul yöneticisi işbirliğini arttıracak veli görüşmeleri ve ziyaretleri, işbirliğini arttıracak konferans, seminer, çalıştay gibi bilimsel toplantılara ağırlık verilebilir.
6. Kaynaştırma uygulamasının nasıl yürütüleceğine ilişkin bilgilendirme amaçlı CD ve kitapçıklar hazırlanabilir, sınıf ortamı ve fiziki şartlar öğrencilerin eğitim ihtiyaçlarını karşılar şekilde yeniden düzenlenebilir ve sınıflardaki öğrenci sayısı azaltılabilir.

Çalışmanın sonucu olarak, bundan sonra yürütülecek akademik çalışmalarda ve akademik araştırma yapacaklara şu öneriler sunulabilir. Kaynaştırma eğitimine yönelik, sınıf öğretmenleri ve özel eğitim öğretmenlerin görüşlerinin karşılaştırıldığı, sınıf öğretmen adayları ve sınıf öğretmenlerinin mukayeseli bir şekilde değerlendirildiği nitel çalışmalar yürütülebilir. Araştırmalarda öğretmenlerin cinsiyetleri, eğitim durumları gibi demografik veriler ile kaynaştırma eğitimi öğrencilerinin başarı düzeyleri arasında bir ilişki olup olmadığını analiz eden nitel ve nicel araştırma tekniklerinden yararlanılan karma yönteme başvurulan çalışmalar gerçekleştirilebilir.

KAYNAKÇA

Anılan, H. & Kayacan, G. (2015). Sınıf Öğretmenlerinin Gözüyle Kaynaştırma Eğitimi Gerçeği. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 74–90.

Aygün H.E & Taşkın Ç.Ş. (2019). Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Uygulaması Kapsamında Bilişsel Esnekliğe İlişkin Görüşleri. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi,* 7 (4), 1475-1499.

Babaoğlan, E. & Yılmaz, Ş. (2010). Sınıf Öğretmenlerinin Kaynaştırma Eğitimindeki Yeterlikleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi,* 18(2), 345-354.

Balo Damla, E. (2015). *İlkokullardaki Kaynaştırma Eğitimi Uygulamalarında Karşılaşılan Sorunlar ve Çözüm Önerileri*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Fırat Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Elazığ.

Battal, İ. (2007). *Sınıf Öğretmenlerinin ve Branş Öğretmenlerinin Kaynaştırma Eğitimine İlişkin Yeterliliklerinin Değerlendirilmesi* (Uşak İli Örneği). (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Afyonkarahisar Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyonkarahisar.

Camadan, F. (2012). Sınıf Öğretmenleri ve Sınıf Öğretmeni Adaylarının Kaynaştırma Eğitimine ve BEP Hazırlamaya İlişkin Öz Yeterliklerinin Belirlenmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(39), 128-138.

Çankaya, Ö. (2010). İlköğretim 1. Kademede Kaynaştırma Eğitimi Uygulamalarının Sınıf Öğretmenlerinin Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.

Deniz, E. & Çoban, A. (2019). Kaynaştırma Eğitimine İlişkin Öğretmen Görüşleri*, Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 18(70), 734-761.

Demir, M. K. & Açar, S. (2011). Kaynaştırma Eğitimi Konusunda Tecrübeli Sınıf Öğretmenlerinin Görüşleri", *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 19(3), 719-732.

Diken, H. İ. & Sucuoğlu, B. (1999). Sınıfında Zihin Engelli Çocuk Bulunan ve Bulunmayan Sınıf Öğretmenlerinin Zihin Engelli Çocukların Kaynaştırılmasına Yönelik Tutumlarının Karşılaştırılması, *Özel Eğitim Dergisi*, 2(3), 25-39.

Ekşi, K. (2010). *Sınıf Öğretmenleri ile Özel Eğitim Öğretmenlerinin Kaynaştırma Eğitimi ile İlgili Tutumlarının Karşılaştırılması*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Ergin, İ., Akseki, B. & Deniz, E. (2012). İlköğretim Okullarında Görev Yapan Sınıf Öğretmenlerinin Hizmet İçi Eğitim İhtiyaçları, *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(42), 055-066.

Esmer, B., Yılmaz, E., Güne, A. M. & Tarım, K. (2017). Sınıf Öğretmenlerinin Kaynaştırma Öğrencilerinin Eğitimine İlişkin Deneyimleri, *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 25(4), 1601-1618.

Gök, R. (2013). *Kaynaştırma Eğitimi Öğrencisi Bulunan İlkokul Sınıf Öğretmenlerinin Sınıf Yönetiminde Karşılaştıkları Zorluklar ve bu Zorluklarla Başa Çıkma Yöntemleri*, Akdeniz Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Antalya.

Güleryüz, B. (2014). *Sınıf Öğretmenleri ve Sınıf Öğretmeni Adaylarının Kaynaştırma Eğitimine Karşı Olan Görüşlerinin Belirlenmesi*, Bülent Ecevit Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Zonguldak.

Güleryüz, B. & Özdemir, M. (2015). Sınıf Öğretmenlerinin ve Sınıf Öğretmeni Adaylarının Kaynaştırma Eğitimine İlişkin Tutumlarının İncelenmesi, *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(3), 53-63.

Gülgür, H. & Hasanoğlu- Yazçayır, G. (2019). Türkiye'de Kaynaştırma Eğitimine Yönelik Öğretmenlerin Görüşlerine Odaklanılmış Lisansüstü Eğitim Tezlerinin Sentezlenmesi: Meta- Etnografik Bir Çalışma, *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi – ENAD*, 7(2), 845-872.

Kara, Z. (2016). *Sınıf Öğretmenlerinin Kaynaştırma Eğitimi Öğrencilerine Yönelik Tutumlarını Etkileyen Faktörlerin İncelenmesi.* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Karaman İl Milli Eğitim Müdürlüğü (2019). Kasım 2019 Yılı Verileri. Karaman: İl Milli Eğitim Müdürlüğü Araştırma Geliştirme (ARGE) Yıllık Faaliyet Raporu.

Karaman Rehberlik Araştırma Merkezi Müdürlüğü (2019). Kasım 2019 Yılı Verileri. Karaman: Rehberlik Araştırma Merkezi Müdürlüğü Raporu.

Milli Eğitim Bakanlığı. (2018). Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği. https://orgm.meb.gov.tr/www/ozel-egitim-hizmetleri-yonetmeligi-yayimlandi/icerik/1089, pdf. Erişim Tarihi: 11.12.2019.

Yekeler, B. (2018). *Sınıf Öğretmenlerinin Kaynaştırma Eğitimine Yönelik Tutumlarının Bazı Psikososyal Değişkenler Açısından İncelenmesi* (Sivas Merkez İlköğretim Okulları Örneği), (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sivas.